

309429

ప్రతి దినము ప్రకటించబడును

VOL. 5. } చిన్న పట్టణము 1918 సం॥ జూలై నెల 15 వ తేది సోమవారము } పం. 89
నంపుటము. ౫ } కాళియ క్రి నా మ స వ త్స ర ఆ మా థ మా స శు ద్ద స ప్త మి ౭. } సంచిక ౨౯

నర్వపుష్పిక వివరణంబిది.

(రిజిస్టర్డ్ ట్రేడు మార్క్) ౪౪౪
దుఃఖముతో నమ్మనాదు సంతోషముతో పోవుచును.
గుణములేదని రుజువు చేయువారలకు రూ 100 ఇవ్వాలి.

ఇది ప్రతి కుటుంబమునకు చుండు
కులసిన ముఖ్యమధ్యమ. అల్లె,
యూతాని, బేయర్ల దుర్బలతల
ద్రాగించబడియున్నది. ఎన్ని దినము
అందినను మందు గుణముమూలము
తేలవకు మూలము కాక ఎటువ
కున్నా, పాము, బట్టి మొదలగు
విషజంతువుల కాటులకు గురైన
ఆండు. నెలపాకెట్ 1-౩ ౦-౦-౦
పోస్తే ౦-౩-౦. 1 దినము పోస్తే
కేల రూ ౦-౦-౦. పోస్తేలేలేదు.
౩ కిగారి ౩ పూర్తి పుట్టి పోయినవారికి పోస్తేలే ఇవ్వాలి.
కర్తవ్యము 100 కి 25 రూపాయలు కమిషన్ నివ్వబడును.
చిరునామా:— భ స ల క్ష్య కం పే ది,
1.6 కంకటేశ్వరస్థి, వడ్డి, పాకాయపేట పోస్టు, మదరాసు.

AWARDED
GOLD MEDAL 490
IN THE
BARODA EXHIBITION
For its Sweet Lasting & Delightful Smell.
TO
THE WORLD-RENOUNDED
OTTO PARASTAN (REED.)
Therefore, please just try and enjoy.
Prices: 1/2 oz. 1 dram. 1/2 dram. Card.
2-0-0 0-12-0 0-8-0 0-1-0
Sample Free on sending 3 annas postage Stamps.
—:—:—
ALSO, PLEASE TRY OUR
PARASTAN HAIR OIL (REGD.)
Free from mineral oils. Best for the hair.
Prize Rs. 1, and Postage Extra.
Sample Free on sending 1 anna postage Stamp.
The Parastan Perfumery Co.
No. 1, PYDHONIE, BOMBAY 3.

What is a Myers Pump.
Read the following and you will know it.
Rev. A. F. A. Nendoerffer, Manager, A. E. L. M. Training School, Rajahmundry, writes on 24th April 1918:—
"I take great pleasure in referring to your Deep Well Force Pump, which has been placed on a 72 feet deep well in the A. E. L. M. School Compound.
Nearly 300 students of our school have very freely used the pump for drinking, garden and other purposes, during the past year, the pump is as good to-day as it was on the day it was set (one year ago). It works very easily and has a beautiful flow of water. I like the make-up of your pump, it is neat and attractive. I sincerely thank you for having given us the fullest value our money.
Fresh Stock Just Arrived.
We also carry a large stock of Plows, Sugar-cane Crushers, Fertilizers for Sugar-cane and other Crops and all other agricultural implements.
Write at once for further particulars stating your requirements.
K. B. JOSHI & Co.,
321, Hornby Road For Bombay.

ఆంధ్ర పత్రిక

1-7-18 మొదలు చందావివరము.

చందా సం॥	రు.	18-0-0	18-8-0
6 మాసములకు	9-0-0	9-12-0	
3 " "	4-8-0	5-8-0	
1 " "	1-8-0		

వి. పి. భక్తులను కేరే తమరు భరించవలయును.

లోకలు చందాదారులకు మాత్రము

చందా సం॥	రు.	15-0-0
6 మాసములకు	7-12-0	
3 మాసములకు	4-0-0	
1 మాసములకు	1-6-0	

విడిపత్రిక. 0-1-0

చందా సం॥ రు. 3-0-0 4-0-0

మనోరంజకమైన నవల.

విజ్ఞానచక్రికా గ్రంథమండలియందు బంగారుపతకములను పొందిన కంచనవల్లి కనకమ్మ విరచితము.

దీని వెల 1-4-0

గ్రంథశైలి వినోదము. కథ రసవంతము. భావములు గంభీరములు. చరిత్ర అనందించుటకు కలిగినది.

చిరునామా:— ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము 7, తంబుకెట్టిపేటి, జి. టి. మదరాసు.

ఆంధ్ర విద్యాభివృద్ధిసంఘము

1918 సంవత్సరమునందు ఇంటర్మీడియేటు బి. ఏ. పరీక్షలందు నెగ్గి ఇంజనీరింగు పరీక్షకుగాని వైద్యకరీక్షకుగాని చదువదలచిన విద్యార్థులకు ఆంధ్రవిద్యానిధినుండి ఒకటిరెండు విద్యార్థి వేతనంబుల నొసంగుట కేర్పాటు చేయబడును. కాన విద్యార్థి వేతనంబులను బడయ గోరువారు వారి గుణగణంబులతో నీ క్రింది వారికి వెంటనే దరఖాస్తులను పంపుకొనవలయును.

ఆంధ్రవిద్యానిధి కార్యదర్శులు 7, తంబుకెట్టిపేటి, మదరాసు.

విజ్ఞాన చంద్రికా బుక్కు-డిప్లో, మూంట్సు రోడ్, మదరాసు.

ఇక్కడ లేనిగు పుస్తకము లన్నియు న్యాయమైన వెలకు కొరకును. క్యాటలాగు ఉచితము.

డాక్టరు. అనంత-లక్ష్మీవతి, బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం. ౭ (948-187) మేనేజరు.

నీవు భాగ్యవంతుడ వగుకుట

నే నొక మార్గమును చూపవచ్చునా? అట్లయిన "వందలాల మహేంద్రబాలము" ఈ అపూర్వ గ్రంథములో జన్మని గారడీ, యోగదృష్టి, సభకట్టు, పరకాయ ప్రవేశవిద్య, వాయువేగ మనో శక్తి, సాక్షాత్తుమను, ఇంద్రుని ఇంద్రబాలము, క్రియాపాదనము, మంత్రశాస్త్రము, భూశిలైద్యము, యంత్రములు, ఆమెకావారి చిట్టకేక తమాషాలు, విచిత్ర నివోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయ మాయము, ముదిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో సమానియగుట, మనుష్యుని చంపి తెరిగి బ్రతికించుట, రకరీతులైన కలకాయచేత మాటులాడించుట, కండ్లకు గంతలు కట్టుకొని చూడవందా కస్తువుల క్షేణి చెప్పట, భూమిమయిన గజహయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన నీవు అత్యుత్కృష్టముగా మేజిక్ చేయగలవని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాను. ఈ పుస్తకమును అయ్యివేయుట ఈనెల ఆఖరుకు పూర్తియగును. ఈ గ్రంథమును ఇతరులకు 15 రూపాయలకు అమ్మబడును. ఈ గ్రంథమునే (ధరభాస్టుదారులకు) రూ. 4 ల కే ఇవ్వబడును. ధరభాస్టుదారులుగా చేరువారు తమ ధరభాస్టుతోపాడే 1 రూపాయ మాత్రము మనీయార్డరు ద్వారా తక్షణ మే యీ క్రింది విశాసమునకు పంపించి తమ చేరును రిజిస్టరు చేయించుకొనినచో ఆట్టివారికి ఈ పరమరహస్యమైన గ్రంథమును మిగత రు 3 లకు బి. ఏ. సి. గ పంపబడును. (384-984) పి.ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, ఓంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా)

ఆత్మ జిజ్ఞాసా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.

జన్మమును సద్భాగమును గురించిన శాస్త్రము.

గ్రంథకర్త:— పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ. చిన్నలైజా చక్కని గ్రంథము. వెల రూ. 0-8-0

మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము పోస్టుకాట్స్ 212, మదరాసు.

విక్రయమునకు

తెల్ల కాళ్ళిక్రమన కుత్తలలో మాగాణి ధూములు బంగారా కట్టుకొనుటకు వీలైనది.

ఇతర విషయములకు నారాయణ గురువయ్యకెట్టి యెప్పేలు మానేజరునకు వ్రాసి తెలిసికొనవచ్చును. 1228

నెం 188, ఆదియప్ప నాయునిపేటి, మదరాసు.

అమృతంజనము

చక్కని శబ్దంతో సహా నీసా 1-౩ వెల 0-8-0.

తలనొప్పిల మాన్పును. పార్శ్వపు నొప్పిల కారదోలును. నాయువు పోల్చి పోనొట్టును. నుపాపనగలిగి యందును. గ్రుతియింటి నుండిదగినది.

సనమూలికలచే హిందూ జాతి మందు. తయారుచేయబడు మంచిమందు.

విదేశములలో కూడ దీనిని వాడుచున్నారు అమృతంజనము డిప్లో బాంటాయి, మదరాసు

రాజకీయ సంస్కరణములు

ప్రజాభిప్రాయములు :

ఆంధ్రప్రదేశ్ సామాజికములు :

అయ్యో! చరిత్రకథలలో వేచియున్న భారతీయులకు మాంటేగు మనుష్యుల సంస్కరణములు ఆశాభంగము గలుగజేయుట లోకపిడికలే. మాంటేగుగారు అదిని ప్రచురణపరిచిన వాళ్ళుకాదును, మొన్నటి నివేదికమునకు వెంటనే సంబంధములేదు. రాష్ట్రపాలనము గవర్నరుగారి కలన, హిందూజాతి పరిపాలనము రాజపరిపాలన, నిరంకుశముగా జరుగవలసినదేమో వారు నిర్ధారణజేసిరి. వెళ్ళిగారి ఆశ్చర్యము లొందిన నివేదిక మిట్లుండెడి వెల్లుండును? ఈ సంస్కరణ విధానము ఆంగ్లో-హైందవులకు నాయకులగుచును, సి. డెన్ హౌ ప్రభుత్వము అమితానందము గలుగజేయుట కిష్టము. వారు భుజము తగరజేయుదురు. హిందూజాతిమునకు వచ్చి వివిధ సంఘముల నివేదికము లందుకొని తగిన భవము వ్యయముచేయించి తుదకు చూపినగౌరవ మిదియేనా? బాగుగ నాలోచించినచో, ఈ సంస్కరణములు తొల్లి పరిపాలనమునను నిరంకుశాధికారము చేయించును. వీటిని భారతీయు లామోదించుట వారి ఆత్మగౌరవము, మనోస్వాతంత్ర్యమున కోల్పోవుటయే. నిర్లండు సమస్యయే నేటికింకను, నిశ్చయము కాన పడుచు భారతవర్షమునకు స్వపరిపాలనము నులుపుగా లభించుట దుర్లభమని మేమాదిండి నిశ్చయములయై యుండివి. తగినంతాంధోళన ముండినగారి స్వపరిపాలనము వచ్చుట కల్ల. మాంటేగు మంత్రిత్వమునందు, తాను మొదట పార్లమెంటు భవనమున ఆధునిక రాజ్యాంగవాదావరణమును గూర్చి గంభీరమైన మిచ్చినప్పుడు, ఇది కార్యాచరణలోనికి వచ్చునాయని సంకల్పము గల్గెను. కాని తన భారతవర్ష పర్యటనమునకు కొంతమేలు చేతుననని తలచిరి. తొల్లి తనరాజ్యానికి ఎట్టియందుమును గుడిచినచో, తెలిసినవాడగుటచే, భరతవర్షమునందు, స్వతంత్రపరిపాలనాంతురములకు తగు రాజ్యాంగ సంస్కరణము లానవ్యునని ఆశక్తినిపిచిరి. బెంగాలీ, ఆంగ్లో-హైందవ ప్రతికల సాధనలను కొంతయనుమానము పొడనా వెను. తుదకు తన ప్రకటనము మా సంకల్పమును ద్విగుణీకృత మొనర్చెను. ఆది సమాజము. భారతీయులకు జరుగవలసి పరిధిము పూర్తిగా జరిగినది. మాంటేగు తన సంస్కరణములు హైందవ ప్రజలనుండి దొక నూతన రాజ్యాంగము నిర్మించునని తలచెను. కాని తత్సంస్కరణములు ప్రాతినిధ్యరహితమును బలపరచుచున్నదని తలపడుచుట కోచనము. బీసెంటుమ్మ చేసిన ప్రబోధము పాఠకులకు విశదమై యుండవోవు. ఈ బాధిమలేని నివేదికమునకు కాలము వ్యర్థపడక, స్వాతంత్ర్యభిలాషు లందఱుమెకు జేయుచున్న ప్రకటనలో నమ గావించుటకు ప్రతిభ కై గొనుడు. నేతమునందు నిమగ్నైతి సంప్రదించెడి. ప్రపంచములో స్వాతంత్ర్య రక్షణమునకు కత్తిమీసిన ఆంగ్లేయుల కీర్తిని పత్రికలు వెదజల్లుచున్న భారతీయులారా! స్వదేశమునందు స్వాతంత్ర్యాంతురములు నాలుగు. ప్రతి గ్రామమునందు పథలు జటిలి, ఈ నివేదికమును ఖండించి, ఇంగ్లాండులోనున్న మంత్రి సభకు సార్వభౌమునకు, తమ అసమ్మతిని, తంత్రీవాదల మూలముగా వెల్లుట భావ్యము.

గోపాలపురము, బోతాప్రగడ వరసింహం.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సామాజికములు :

అయ్యో, మాంటేగుమంత్రి పుంగవుని సంస్కరణము తెప్పజెప్పడమెందునా? యిది యవదానమున, వేచి చూచుచుండిన భారతీయుల మనోభావము భగ్నములైనవి. కార్యదర్శిగారు ప్రకటించిన సంస్కరణములకును, కార్యగమనీకు విధానమునకును జాలభేదమున్నదని నానుట లనుచున్నారు. మఱియు నిప్పటిసంస్కరణ విధానము ప్రభుత్వమును సర్వవంతముగ జేయునని యూహించి దగియున్నది. భారతీయ స్వపరిపాలన ముదొరమాత్రము నూచించుచు యుండలేదు. మాంటేగుగారి కుటి స్వాతంత్ర్యము లిట్టిసంస్కరణ ప్రజాభివృద్ధిగా గావించుటకు భారతీయులు నిలచియుండలేదు. స్వాభిమాన మాండ్లకేమునకు వెల్లువెరుచుక ప్రజాభివృద్ధి కుందలి భావములే నివృత్తములు. గది సురక్షిత మాండ్ల మాండ్లమునకు ప్రభుత్వ ప్రతిపక్షము మోసకారియగు భావములకు ప్రకటనాదోషం మాండ్లముల నివృత్తము.

ఆంధ్ర స్వాతంత్ర్యభిమాని

సర్ వెలంతును ఛిరాలుగారు.

అండను, జూలై 10:—ఛిరాలుగారు ప్రెస్సుపత్రిక కీటులవ్రాసిరి: నివేదికమున ద్వితీయవిధానము నిరసింపబడినది. ఈ దామున్న గు జేతములలో నిర్వీర్యపరిపాలన మున్నచోట ఏకరాష్ట్రమునందు ప్రభుత్వపరిపాలన కానవచ్చును. ఉచారపరిపాలన కానవచ్చును. కూడ గలవు. నివేదికమున నూచించు పుడిన మిశ్రమ కర్మతయందు గగ్గరిమై ద్వితీయవిధానమునందుక తీరదు దానికలన భారతీయులందు అధికారములను బాధ్యతలను గర్హపరుచుట తటస్థించును. అట్లు జరిగినచో బాధ్యత గల ప్రభుత్వమును జేయుటయందు భారతీయుల కిష్టమును కలుగజేయు తలంపుతో నవలంబించ బడిన యాయత్త సంతకమునకే భంగము కలుగగలదు. దానికంటె బహిరంగముగ నంగీకరింపబడిన ద్వితీయ విధానము చాల యుత్తమున దగును. మరియు ప్రత్యేక ప్రసాదించినయముల పరిపాలనా విధానమును నిర్ధారణచేయుట ప్రతి ఆ దా య స్వ య పట్టి కా వి మ ర్ష నా వ స ర ము న ను మా ర్ష యుం డి న చో భా ర తీ య మం త్రు ల కు ను వా రి ని యో జవలకును ప్రసాదిత విషయములను గూర్చియు గవర్నరుగారి కిది సంఘమువారికిని ప్రత్యేక విషయములనుగూర్చియు సంఘము కుట్రించుచుండును. అట్లు గావడం కొన్ని వత్సరములవరకుగాని తేక పుష్కయోజనము జరుగువరకు గాని మార్పుచేయకుండుట నమచితు. ఒక ప్రభుత్వమున రెండు కర్మములండినచో పరస్పరసంయోగ సహకారముల కనకాశము కలుగునని నివేదికమున నూచింపబడినది. కేవలము భారతీయులను ప్రత్యేకకానన కార్యనిర్వాహక కర్మములకు జేర్చవలసిన బాధిమత్సము పెంపొందుననిగూడ తెలుపుట కాధారము కలదు. ఇండియా జేతమున ఏకలాసీయత అతిశయించి మత్సరములను అవిశ్వాసములను రూపుమాపుటకు చాలకాలము పట్టుననియు అంతరీకరము గూడ నీలిన్న భాగ ప్రబలము కిప్పదనయు చేయబడిన వాదమునుగూర్చి నివేదికమున బాగుగా చర్చింపబడలేదు. ప్రత్యేక సంఘప్రాతినిధ్యమున కనవసరమగు నిరోధ మేర్పరుపబడినది. ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము లేకున్నచో చెప్పి పురి లోని బ్రాహ్మజాతియులకును దక్కనలోని లింగాయతులకును సిక్కు మండలములలోని సిక్కులకును నియోజన ప్రాతినిధ్య మెట్లులభించునో నేను ప్రశ్నించజాలనున్నాను. న్యాయవాదుల సంఖ్య నియోజిత కానవచ్చులలో హెచ్చుగా నుండుటచే వ్యవసాయకుల భూస్వాముల కల్లు పట్టుముకలుగుచున్నచో వివరింపబడలేదు. సభయందు రాష్ట్రీయగవర్నరుకు కడపరి సంపూర్ణాధికారము వీనికలన కలుగుటగూడ నాకు సంజేహస్పదముగ నే యున్నది.

సంస్కరణములు.

గో. కండిత మాలవ్యాగారు.

సంస్కరణములు చాల నుదారభావమును చూపుచున్నందులకు మనము కృతజ్ఞులముగాని జేతానవరములను సరిచేయుట కిది చాలియుండలేదు. వీనినన్నిటిని సంపూర్ణముగా నిరసింపుట పాడిగాదు. మనము సహేతుకముగ సవరింపగల కొరదగును.

గో. ద్వార సప్రూగారు.

మాంటేగు మొన్నపర్ల ప్రభుత్వగార్లు మఘాకమును గ్రహించి సర్వసంకల్పముతో మన ఆవశ్యకతలను తీర్చుటకే యత్నించిరిని నేను నిశ్చయముగా తలంచెదను.

అంధ్రప్రదేశ్ సామాజికములు :

కలకత్తా పౌరసభ

బుధవారమునాడు ఇండియా సపోసిటివను భవనమున గో. మంత్రేంద్రనాథదే ర్మిగారి ఆధ్యక్షతకెంద సభ జరిగినది. సర్ కృష్ణగుప్త, రాజా కళోరీలాలుగోస్వామి, గో. రాయ బహదూరు మహేంద్రనాథమిత్ర, గో. రాయబహదరు జే.వేంకటచంద్రమూర్తి, సర్ నేకనాథనర్సాధికారి, సర్ రాజేంద్రనాథ ముఖర్జీ, సర్ విశ్వదత్తమిత్ర, ప్రెస్సిఫాల్-హేగంట మిత్ర, సర్ నీలంత్రినర్సాధికారి, జే. చంద్ర, జే. ఎన్. కే. గో. ప్రవాసచంద్రమిత్ర, సత్వేంద్రబోసు, డి. సి. ఘోష (ఇండియా సపోసిటివను సహాయకార్యదర్శి), గార్లు మున్నగు ప్రముఖులు సభకు వచ్చిరి. సంస్కరణముల వివరములకు మేము ముందు వివరించెదము. మొత్తముమీద సంస్కరణము బుధవారభావముతోను సత్వేంద్రమిత్రను స్వపరిపాలనా సాధకములుగా చేయబడినవి. సామాన్యమున స్వపరిపాలిత రాష్ట్రానియము జేర్చుచు దృఢసంకల్పము గోచర మగుచున్నది. ఇట్టి సానభూతిని చూపినందులకు మాంటేగు మొన్నపర్ల ప్రభుత్వగార్లు కీ సభవారు వందనముల నర్పించు న్నానని వారు తీర్మానించిరి.

సింధురాష్ట్రీయసభ.

సంస్కరణములను చర్చించుటకు ఈ నెల 27-28 తేదీలను హైదరాబాదునందు ప్రత్యేక రాష్ట్రీయసభ జరుగును.

కలరాకు భయకడ వద్దు.

డాక్టరు జి. కె. రావుగారి. నూపభూషనవటి. కలరాకు రెండుఘంటలలో తప్పక మందుచ్చును. మందు నుబయోగింపకుల నిషిధ్యమునందుతో పంపబడును. సీసా 1-8 0-8-0 మూత్రము. (1909) ధన్వంతరి ఆశ్రమము, 45, బిగ స్ట్రీట్, బ్రిటిశ్ నెస్, మద్రాసు.

బాలురే విరులు

విజయనగరరాజుల కథలు	0-3-0
చిహ్నారాజుల కథలు	0-4-0
దీర్ఘ చక్రవర్తుల కథలు	0-4-0
గోల్కొండ నవాబుల కథలు	0-2-0

ఈ చరిత్రలచే మన బాలుకు వీరు లగుదురు.
839 మా నేజరు, కలాభివర్ధని,
రాయవరం, రానుచంద్రపురం బోస్టు, గోదావరి జిల్లా

లాభము పొందు సమాచారము

సకలవిధముల యందును గ్యారంటీ.
మా కంపెనీయందు క్రొత్తమోస్తరుల
ఆకీనుందిరమైన వనితనము గల
నగలు అమ్మబడును
దయచేసి మాశ్యాటలాగును గమించి, ఒకటూరి అర్జుకు ఇవ్వండి. మా వద్ద నగలుతీసి కొనినవారు నగల మరొక్కరికట్ల కొనరనుట నూకు నిత్యము. మీరు అర్జుకు చేసేమానిన ఇది చాస్త్రమని మీకే తెలియును. (1234)

Address: The New Bombay Jewellery Manufacturing Co., 95, Sowcarpet, Madras.

మిక్కిలి ముహూర్తమును సుహృద్భావమున

(విజయనగర రాజులకథలు) **అటో దిల్ బహార్** (విజయనగర రాజులకథలు)

ఇప్పటికాలపు నూచి కనావగునది, సాటిలేని మనోజ్ఞమగు మహానగలతి. అబ్బా-హుజుగానీ, సా-రామగానీ, చర్యుడకలే నిత్యము చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.

సీ ఈకాలపు కొన్ని బిందువులు నలుకరించవో, మనోగ్యమును నుభావన ని వ్వులవరించును.

ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాలలో నుండును.

పల్లెచిటా (జగ (కాం)	సీసా 1-8 0-8-0
చక్రవర్తము మైటా 1-4 కాం	" " 0-3-0
చక్రవర్తము	" " 1-4-0
చక్రవర్తము	" " 3-0-0

మ. సి. భువ్వల రు. 0-0-0 ప్రత్యేకము.

కరెల, బట్టములనుబట్టి ప్రతిభమును ప్రతిభమునకు జోగబడు. వీరికి అనేకమగు మరలకంట్లు కలవు. బాపున, రాము కొనవచ్చును. సీహుత్తెల, రామ, రాముల లుబోడికి బావల అను మేమును జరిగింపుడు. కలులలో బుచ్చుకొనుచున్నట్లు. మునుముములకు కలిగింపవలయు గోదావరి నిధివనగానీ ప్రాచీనమో భావకర్మముగల నుదాహరణకాదు నువీమున చేంపుము.

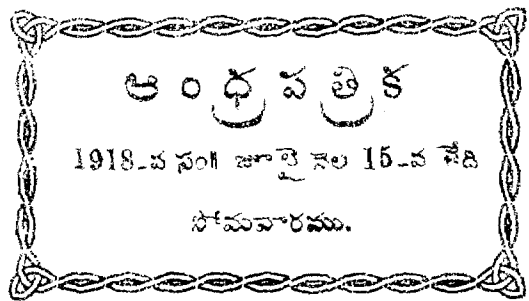
రాయవరంను క్రిందగొండుయక ప్రగ్ అందు తెమికికే కొనిన, సం. 1909 నామొచ్చునీడు క్రి. బొంబాయి. మద్రాసు రై. జంతుల— నూనూత పుష్పసారమునాట్టి ప్రవాసవారుకొట్టి, మద్రాసు.

హైందవసంఘ నిర్మాణ మొక కావ్యము
 దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య ఎం.ఎ. గారు మాపట్టణము
 నందలి బోధాధ్యక్షుల కళాశాలనుండి బందరు జాతీయ కళా
 శాలకు వెడలుచు, నిన్న సాయంత్రము “హైందవసంఘ ని
 ర్మాణమొక కావ్యము” అను సంశ్రితమును గుఱించి రెండుగంటలు
 అంగీకరించుచు భావయుక్తములగు గంభీరపదంబుల నుపన్యసి
 చిరి. గజవిల్లి రామచంద్రరావు ఎం. ఎ. గారు అగ్రాసనాధి
 పత్వము వహించిరి. వెక్కుమంది విద్యార్థులు శిష్యాధ్యాయులు
 పురుషులు సభ నలంకరించిరి. ఉపన్యాస సారాంశ మేమనః
 “మన హైందవ సంఘనిర్మాణ మొక కావ్యమువంటిది. కావ్య
 మన శేకత్వముగలిగి, జీవకళ ప్రధాన మైనది. అట్లేయనందున
 మన్నితవర్ణ భేదములును కట్టుబాట్లును గలిగియున్న నేకత్వ
 జీవకళ ప్రధానమైనది. నాలుగువర్ణములను ప్రతిసంఘమున
 కనత్య వత్వము లైన మానసిక శరీరాధిక
 పరిసేవ శాస్త్రభేదములే. ఇయ్యవియ్యక
 న్యాయవాదిచేగాని రాష్ట్రీయ కానన సభలవారిచేగాని నేర్ప
 రుపబడినవి కావు. ఇది మహాబలుషాను మానవ ప్రకృతి నేత్ర
 లు పరిత్యజితారదులు నిర్మించిన మహాకావ్యము. జీవకళ
 పూరితమైనది. ఈమహాకావ్యమును జేయ శక్యముకాదు. కొం
 దంటి ప్రస్తుత నాగరిక భావములకు వామైనది కాదు; తీసివే
 యుండుచున్నాడు; జాతీయాశీయులకు విరుద్ధమునున్నాడు
 కాని రవీంద్రనాథు వచించినట్లు మనకు జాతీయతలేను. జాతీ
 యభావము శాస్త్రాత్మక సంపర్కమున పుట్టినది. అదిమనకు
 లేదు. మనకు మండకూడదు. జాతీయత యన యనంతమైన తృప్తి;
 స్వాధ్య పరాయణత్వము, కుక్షింభరత్వము. కానికల్పన యి
 ప్పడు మహా సంగ్రామము జలుగుచున్నది. ఈజాతీయ సంఘ
 చిత భావములను పూని క్షేమమును బడదీగవలె కేవలసామంచి
 కంటలు గోటికొరులైనను మనో నెరవల్లము, శాంతికానక,
 పాశ్చాత్యులు పోషించుకొను లగుచున్నారు. వారికి పూర్తిగ
 పరమార్థ చింత పోయినది. కావున మనమును మన సంఘమును
 మార నవసరములేదు. ఇవియన్నియు నెప్పటికిని నుండవలసి
 నజే; ఉండితీరును. అవి యున్నప్పడే మన హైందవజాతి జీవ
 కళ నిలిచియుండు, లేనిపో నశించు. మనము క్రొత్త పంథలను
 ద్రోశకవలెనన్న యా కావ్యము ననుసరించి క్రొత్తకావ్యము
 నంతశ్చైమాలమున మనము సృజింప వలెనేకాని పాశ్చాత్యుల
 యాచారముల తెచ్చి పెట్టుకొనకూడదు. మనకు చరిత్రలేదని
 కొందఱు దుఃఖపడుచున్నారు. గ్రీకునకుండెను, రోమునకుండె
 ను, స్పెయినుకుండెను, ఫ్రాంసుకుండెను, ఇంగ్లాండుకున్నది,
 జర్మనీకుండెనది. అయ్యో! మనకు లేదే యనుచున్నారు.
 నిజముగ మనకు చరిత్రలేదు. చరిత్రలేకపోయినందులకు మనము
 విచార పడరాదు. చరిత్రకల ప్రతి సామ్రాజ్యము పుట్టి, పెరిగి
 నశించుచున్నది. మన సామ్రాజ్యము అనాది ప్రసిద్ధమైనది. అనంత
 మైనది. కానచరిత్రలేదు. పాశ్చాత్యజాతీయ లెలువనిక నేర్చుకొన
 వలసియున్నది. వారికి క్రైస్తవ విజ్ఞాన మకాలమున వచ్చినది.
 కాననే దానిని వారు పూర్తిగ గ్రహించుకొన నేరకున్నారు.
 అట్టివారు మన కాదర్శనీయులు కానేరరు. వారికి స్వగ్రామ నిర్ణ
 యత్వము క్రొత్తయంట! మనకు పూర్వమునుండియు నున్నది.
 మనలో ప్రతివాడును స్వయం నిర్ణయత్వము నెఱిగి యుండ
 వలయుననియే మన ఋషుల యా శతము. “స్వరాజ్య” మను
 మాట కర్థమనియే. తాత్వికాత్మమన స్వనిర్ణయత్వమే. ఎవరి
 యాత్మను వారు ప్రాపంచిక విషయముల నిర్ణయించి, పరతత్వ
 సింహాసనమున నిర్దిష్టపతీయకుంటే “స్వరాజ్య” మంటుట. అట్టి
 స్వయం వత్తపదమై యుండుట నేతనే అది నిన్ను పృథు మన
 శరీరము పుటకలెత్తుచున్నది. మనకు త్యాగము పుట్టుచున్నది.
 “స్వరాజ్” “స్వరాజ్” అనుచున్నారు. నిశ్చయముగ నేడు
 మన బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణీయులన్నారు. దానికి కారణము
 కలదు. పూర్వము వీరలు మనుగడకై తిరుమకుళాన నవసరము
 లేకపోయెడిది. ఇప్పుడో పోషించు రాజులులేరు. కావున
 నెవనిపొట్టి వారు పోషింపకుటకు గొట్టుమిట్టాడును నెట్టికట్టిడి
 కార్యమునకైన నుండికట్టుచున్నారు. అది బోచనీయమే!
 కాని శరీరమునకు మన నెట్టిదో మన సంఘమున కట్టివారగు
 బ్రాహ్మణుని త్రోసిపెట్టిన మన సంఘము నిలవనేరదు.
 ప్రస్తుతము “అబ్రాహ్మణ” మను పదమునకు అర్థములేదు. అది
 బెడ్డముక్కలైన చెల్ల నేరదు.
 కావున మన సంఘము మహా కావ్యమువంటిది. అందు
 భాగమువాండ్లనుండి, నేరస్థులనుండి మహా తత్వజేత్రుల
 వఱకు నందఱిని మించి తత్త్వజ్ఞియొకనా భర్తయులను నెర
 వేర్చి నిర్ణయించి జీవకళతో విరాజిల్లుకట్టు, నైమికారణ్యము
 వంటి మహాశ్రమంబుల తమకేమియు నక్కఱలేకుండ ప్రజా
 జేమమే యొచ్చించుచు చక్కాశ్రమ చతుష్టయంబును మహా
 ప్రభువులు నెలకొల్పియున్నారు.”
 ఇట్లు ఇంకను చెప్పవలసిన సంగతి విశేషముండుటచే
 సభ నాటికి నిలుపుచేసి మరునాడువిన కుతూహలగుచు
 సగ్రాసనాధిపతి గారును సభ్యులును సభ ముగించిరి.

చందాదారులకు విజ్ఞప్తి

—:—:—

మాచిలీకట్ట గ్రామమునందలి మా పత్రిక చందాదారులు వారి కియ్యవలసియుండు చందా బాకీలను మా యేజంటు గుంథం వీరయ్యనాయుడు గారికి పాఠ్యముగ నంత త్వరలో యిప్పించి ప్రార్థితులు. వ్యవస్థాపకుడు.

రాజ్యాంగ సంస్కరణములు

—:—:—

హిందూ దేశ ప్రభుత్వము

మాంటేగుగారి విధానమునందు బ్రిటీషు ప్రభుత్వాధికారము ఇప్పటివలెనే ముఖ్యవిషయములందు సంపూర్ణాధికార సంరక్షణమును బడసిన దని వెనుకటి వ్యాసములందు తెలిపియుంటిమి. హిందూ దేశ ప్రభుత్వవిధానమునందు మాంటేగుగారి నిర్ణయములు సంపూర్ణముగ నాశాఖంగముగ గలిగించుచున్నవి అని గత వ్యాసాంతమునందు తెలిపిన సారాంశము స్పష్టముచేయుచున్నది.

“సత్సరిపాలనమునకును శాంతిని సంరక్షణమునకును బాధ్యతను కవించుట కవసరమని హిందూ దేశ ప్రభుత్వము నిర్ణయించిన విషయములందు ప్రభుత్వమునకు అవశ్యకాధికారము ఉండవలయును.”

అని మాంటేగుగారు నిర్ణయించిరి. పరిపాలన విధానమునందు కేరగల సకల విషయములు సామాన్యముగ నీ మూడు శీర్షికలక్రింద నుండును. ఏదేని భిన్నమైన విషయములు రాజ్యాంగవిధానమునందు విశిష్టత్యములందు గోచరములుగావు. రాజ్యాంగమునందీ శీర్షికలకు సంబంధించిన విషయ నిర్ణయాధికారము నయితే హిందూ దేశ ప్రభుత్వమునకు గలదు. నిర్ణయాధికారము నిర్వహణాధికారము పాలనమునకు గలదు గాన ప్రజాధికార వ్యావస్థను ప్రాబల్యము గలుగుబోను. ఇప్పుడుగల పరిపాలనా విధానమును మాంటేగు సంస్కరణములను కాంగ్రెసు లీగు సంస్కరణములను బోల్చిచూచినపుడు సంస్కరణముల చుట్టలము విడితము కాగలదు.

1. శాసనసభ:—ఇప్పుడు సభ్యులు 67 గలరు. అధికారులు 35, అధికారులు 32. మాంటేగుగారి విధానమునందు సభ్యులు 100. అందు ప్రజా నియక్తులు 67 మంది. కాంగ్రెసు లీగు విధానమునందు సభ్యులు 150. అందు ప్రజా నియక్తులు 120.

2. కార్యనిర్వాహక సభ:—అందొక్క సభ్యులు 7 గురు గలరు. హైందవ సభ్యుడు ఒకఁడు. మాంటేగుగారి నిర్ణయమునందు కార్యనిర్వాహక సభ్యులు సంఖ్యకు పరిమితము లేదు. హైందవసభ్యు నికొకరు ఉండవలయును. సభ్యులకు గవర్నరు జనరలు తోచినవారిని నియమింపవలయును. కాంగ్రెసు లీగు విధానమునందు సభ్యులు హైందవతనముల యును. వారిని ప్రజాప్రతినిధు లెన్నుకొనవలయును. పౌర శ్రేణిలోనుండు సాధారణముగ నియమింపబడు.

3. ఇప్పుడు శాసనసభాకాలము మాజేడ్లు. కాంగ్రెసు లీగు విధానమునందు అయిదు సంవత్సరములు. మాంటేగు విధానమునందు రి ఏండ్లు.

4. కాంగ్రెసు లీగు కోరికలు:—తీర్మానముల మహిమ విచిత్రము. కాని వానిని సిఫార్సులుగ పరిగణింపబడును. తీర్మానముల నాచరణమునందు కేటవలసిన సంఖ్య యు ప్రభుత్వమునకు లేదు. ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు నిరాకరించుటకు గవర్నరు జనరలు కఠికారము గలదు.

5. మాంటేగు విధానమునందు శాసన సభాధ్యక్షుని గవర్నరు జనరలు నియమింపవలయును. కాంగ్రెసు లీగు విధానమునందు శాసనసభాధ్యక్షుని ప్రజాప్రతినిధు లెన్నుకొనవలయును. ఇప్పుడు గవర్నరు జనరలు అధ్యక్షుడు.

6. మాంటేగు విధానమునందు సభ్యులు ఈ ప్రశ్నల నడవగలదు. కాంగ్రెసు విధానము అంగీకరింపబడినది. ఇప్పుడు ప్రశ్నకు మూత్ర ముప ప్రశ్నలను జేయగలదు.

7. అసభికార సభ్యులు శాసనములను ప్రజేషెట్టుటకు కాంగ్రెసు-లీగులు కోరిన యధికారమును మాంటేగు విధాన మంగీకరించుచున్నది. ఇప్పుడు యధికారము గలదు. కాని అంగీకృతమైన శాసనము నిరాకరించుటకు మాంటేగు విధానమునందు గల యాధారములు ప్రస్తుతము ప్రభుత్వము నకు గవర్నరు జనరలునకు లేవు.

8. కాంగ్రెసు లీగు హిందూ దేశ మంత్రయధికారమును తగ్గించుకొనెడి. స్వల్పవిషయములందు మాత్రము ఈ యధికారము తగ్గించుట కేర్పాటు చేయబడినది. మంత్రులకి హిందూ దేశ ప్రభుత్వమునకు గల సంబంధ మిప్పటివలెనే యుండును.

కాంగ్రెసు లీగు విధానము తలపెట్టిన క్రొత్త విధానములను మాంటేగుగారు నిర్ణయించిరి. ఆ నిర్ణయములవలనను శాసనసభ యందు ప్రజాధికార వ్యావస్థను కల్పించిన సదుపాయములు బలహీనములైనవి. గవర్నరు జనరలు అధికారమునకు భంగము లేకుండుటకై రాజ్య సభ ఏర్పాటుచేయబడినది. రాజ్య సభయందు 50 సభ్యులుండురు. అందు ప్రజా నియక్తులు 21, పాలక నియక్తులు 29 యుండురు. పాలక నియక్తులందు 4 గురు అసభికార సభ్యులుండురు. గవర్నరు జనరలు సభాధికారమును వహించును. ఈ సవిన సభాధికారమువలనను సభికార దుర్గము నకు సంరక్షణము గల్గింపబడినది. శాసన సభయందు అంగీకరింపబడిన శాసనమును రాజ్య సభ సవరింపవచ్చును; నిరాకరింపవచ్చును. సవరణను నిరాకరణమును గవర్నరు జనరలు ధ్రువపరిచిన సవరించిన విధమున శాసనము శాసనముగా గలదు. అవసరమని గవర్నరు జనరలు తలచిన విషయములందు రాజ్య సభ యందు శాసన మామోడితమైన నది శాసన రూపమును దాల్చుగలదు. శాసనసభ కీ విషయమును తెలిపిన చాలును. ఈ విషయము శాసన సభాధికారమున నూయము చేసినది. ప్రజా ప్రతినిధు లధికముగ గాల శాసన సభకు గల యధికారమున కంకుశముగ రాజ్యసభ నిర్ణయించినది. రాజ్యసభ గవర్నరు జనరలు సహాయము గల్గి ఇప్పుడువలె కేవలము నిరంకుశ సభ గావచ్చును. నోటితో సరియని చేతితో లేదను రీతిని శాసనసభ సంస్కరణము వలన గలుగగల ప్రజాధికార ప్రాబల్యము రాజ్య సభవలన మాయమగుచున్నది. శాసనసభయందు రాజ్యసభయందు నిర్వహింపవలసిన కార్యక్రమమునకు సంబంధించిన నిబంధనలను గవర్నరు జనరలు ఏర్పాటు చేయవలయును. సభలకు నిబంధనలను సవరించుట కధికారముగలదు. కాని సవరణలు గవర్నరు జనరలు ఆమోదమును బడయవలయును. సవరణలు హిందూ దేశ మంత్రయాయామోదమును బడయ సవరణములేదని మంత్రయధికారము తగ్గించబడినది. గవర్నరు జనరలు నకు సభలను నుపసంహరించుట కధికారము గలదు. గవర్నరు జనరలునకు సార్వభౌమనకు శాసనములను తీర్మానములను అంగీకరించుటకు నిరాకరించుటకు ఆపుదల చేయుటకు కధికారము గలదు. గవర్నరు జనరలునకు ఉపశాసనములను

జేయుటను సభా సమేతుడైన గవర్నరు జనరలును ఉపనిబంధనలను జేయుటకును నిశ్చయితలె నధికారియు గలరు. కాంగ్రెసు లీగు విధానమునందు లేని మరి రెండు నూతన విషయములు మాంటేగు విధానమునందు గలవు. శాసనసభ నుండి ఉపకార్య దర్శులను నియమించుట శాసన సభ రాజ్య సభలనుండి స్థిరసంఘమును కేర్పాటును జేయుట. స్థిరసంఘము లందు రెండు వంతుల సభ్యులు ఎన్నికలవలన నసభికార సభ్యులవలన నియమింపబడుదురు. ఇవి ప్రయోజనకరములు.

కాంగ్రెసు లీగు విధానము నూచించిన ముఖ్య సంస్కరణములు నిరాకృతములు. ఆదాయవ్యయములకు సంబంధించిన తీర్మానము లే సభయందు దామోడితములైనను పాలకులు నిరాకరింపగలరు. శాసనసభ యందు దామోడితమైన తీర్మానమును రాజ్యసభ నిరాకరింపగలదు. గవర్నరు జనరలునకు కుభయసభలను నుపసంహరించుట కధికారముగలదు. ప్రజాప్రతినిధులసంఖ్య శాసన సభయందు దధికముగ నున్నను రాజ్య సభ యందు దసభికార సభ్యులు ప్రజానియక్తులుచేరి సగము మందియున్నను శాసననిర్వాహక కారమునుగాని ఆదాయవ్యయ నియమితాధికారముగాని ప్రజాపశుమునకు మాంటేగుగారి సంస్కరణ విధానమువలన హిందూ దేశ ప్రభుత్వమునందు గలుగదు. కార్యనిర్వాహక సభ్యులసంఖ్య ఒకటి నుండి రెంటికి పెంచుకొనబడినది. కాని వారిని సామ్రాజ్య శాసనసభ్యులు తమచుండి ఎన్నుకొనవలయునను కాంగ్రెసు-లీగు భావమును మాంటేగుగారు సంపూర్ణముగ నిరాకరించిరి. కార్యనిర్వాహక సభ్యుల సంఖ్యకు పరిమితి నియమము తగ్గినందున భారతీయులకు కార్యనిర్వాహక సభయందు విశేషమైన ప్రాబల్యము గలుగునని విశ్వసించుట యనుచితము. రాజ్యభారము ననుసరించి గవర్నరు జనరలు క్రొత్త శాఖలను శాఖాధికారులను నేర్పరుపవచ్చును. అధికార వ్యభిచారులకు ప్రాబల్యము పెంచుట కవకాశములు గలుగవచ్చును. ఈ సభ్యులకు గావలసిన గుణ గణాంబులును మార్పు నొందువలయు నిర్ణయింపబడినది. ఈ నిర్ణయము ప్రజాధికారాధిమామల కనుకూలమైనను కలిగెడిలాభ మతి స్వల్పము. న్యాయాంగ మంత్ర బాధిష్ఠుగావలసిన యవసర ముండుక పోవచ్చును. మాంటేగుగారి విధానమునందు హిందూ దేశ ప్రభుత్వమునందు ప్రజాధికారము విశాల మగుటకు బదులు సుకుచితమైనదని తలంచుటకు అవకాశములు గలుగుచున్నవి. మాంటేగుగారు మోర్ల మింటో సంస్కరణములను విమర్శించుచు

“మనము పరిపాలించుటయొ ప్రజలు పాలించుటయొ మనము నిశ్చయించుకొనవలయును. మధ్య క్రేలాడుట కవకాశము లేదు. నియమితమైన పవనరస దళయందు నిలుచుటకు మూత్ర మవకాశము గలదు..... మోర్ల మింటో సంస్కరణములు ప్రతి ఘటన సరోధన సావధ్యమును గలిగించినవి. రాధ్యకలేని ప్రాబల్యమును కలిగించి. ప్రతిఘటనమునకు బదులు సమర్పించితమి..... ఏకమూలమున క్రెజల విశ్వాసము మన అధికారమును గోల్పోవుచున్నాము. నిరంకుశ పాలనము దుస్తరముగాన ప్రాచ్యపరిపాలన మాత్రములండి పాశ్చాత్య పరిపాలన మాత్రములకు మరలుచున్నామని మనము ధీమైన నిదర్శనములకు జాపవలయును.....”

అని యొక అధికారి ఖండనమును వివరించెను. ఆ ఖండనము మాంటేగుగారి విధానమునకును సంబంధించుట. ప్రజాప్రతినిధులకు మాంటేగుగారి సంస్కరణములవలనను శాసన సభ యందును రాజ్య సభయందును విషయములను

చేర్చించుట కధికారముగలుగునగుని నిర్ణయించుట కధికారము గలుగదు. నిర్ణయించుట కధికారము లేనపుడు సభలు పూర్వమునలే వాగ్వివాదము లకు నిలయము లగునగుని కార్యభార నిర్వహణ మునకు నిలయములు గాజాలవు. హిందూదేశ ప్రభుత్వమునందు బాధ్యతలేనపుడు రాష్ట్ర ప్రభుత్వము లందును బాధ్యతగలుగుట యసంభవము. హిందూదేశ ప్రభుత్వము వర్తమాన కాలము నందువలె ముందును ప్రజాభిమానము వలనను ప్రజాసాహచర్యమువలనను సంప్రాప్తము గాగల బలమును విశ్వాసమును గలిగియుండదు. వర్తమాన మహా సంక్రామము రాజ్యభార నిర్వహణ మునకు ప్రజా విశ్వాససరమును నిర్వహరచినది. యుగ నిర్వహణమునకు పాలకులు ప్రజల సాహచర్యము నాకాంక్షించుచున్నారు. ఆంగ్లాధికార వర్తమానకు ముందు ముందు సంక్లిష్టమైన రాజ్యభార నిర్వహణము దుర్లభమగునని మాంటెగు గారు సంస్కరణ విధానమునందు అనేక స్థలము లందు సూచించిరి. అయినను హిందూదేశ ప్రభుత్వమునందు బాధ్యతను గలుగ జేయు సాధనముల వలెబించు కుండుట విచిత్రముగ నున్నది. కారణము ఆంగ్లో ఇండియనుల యధికార సమోహముని యూహించవలసి యున్నది. రాష్ట్రపతిపాలనమునందు సూచించిన విధమునైనను సభికార విభజనమును జేయుటకై ప్రయత్నించుటయును యుక్తముగ నుండియుండును. కాసన సభలకును కార్యనిర్వాహక సభలకును కాసన సభలకును పాలనమునకును కాంగ్రెసులీగు కల్పించిన సంబంధము అసంబద్ధమని మాంటెగుగారు ఖండించిరి. మాంటెగుగారు నిర్ణయించిన విధానమునందును నసంబద్ధములు గలనని మాంటెగు గారంగీకరించిరి. విధానమును నిర్ణయించుట యందు మాంటెగుగారును విమర్శకులును గమనించవలసిన విషయము హైందవ ప్రజాభివృద్ధి వ్యాపనము గాని ఆంగ్లాధికార సంరక్షణయు అసంబద్ధ విధానములు గావు. హిందూదేశ ప్రభుత్వమునందు ప్రజాభివృద్ధి ప్రాబల్యమునకు వలయు నిర్ణయములను కొంతవరకైనను చేర్చిన గాని మాంటెగుగారి విధానము ప్రజామోక్షమును బడయదు. అచిరకాలమునందు మోక్షమింటో సంస్కరణములకు సంప్రాప్తమైన దుర్లభ మాంటెగు సంస్కరణ విధానమునకు హిందూదేశ ప్రభుత్వమునందు సంప్రాప్తమగుట తథ్యము. రాజ్యాంగ సంస్కరణాభిమానుల దృష్టి యంతయును రాష్ట్రీయ స్వరచిపాలనమునందు కేంద్రీకృతమైనది. సంస్కరణముల ప్రయోజనము రాష్ట్రీయ రాజ్యాంగవిధానవిమర్శనవలన విదితము గాగలదు.

ధిల్లీపాలకుల నిరంకుశ చర్యలు.

బాధ్యత అసఫలీకరించి, చండిన శక్తిరాముగారిని హిందూదేశీయత కాసనముకొంద ధిల్లీరాష్ట్రములో ఉపస్థానము లొసంగరాదని కమిషను హెయిలీగారు ఉత్తరువులను పంపి యున్నారు. ధిల్లీ హోమరులు లీగుయొక్క సాంఘికీకృత్యసభ నిర్వహణ వీధులను ఆపకూర్చినందున, నందువలన వారు కాన్సోల్లంకును చేరినందు అరెస్టు చేయబడిరి. ప్రస్తుతిము అఫులలోనున్న కాసనములలో జేరకుక కాసనము చాలా ప్రాముఖ్య మయినది. దానికి వ్యతిరేకముగా చేసిన సేరములకు ఎంత కఠినతను విధింపవలయునో అంత విధింపవలసినది ధిల్లీపాలకులు దండనాధికారిని కోరియున్నారు. ఈకేసు యొక్క పర్యవసానము లేనది తరువారే మేము వ్యాఖ్యను వ్రాయదలచితిమి. కాని కేసుకు సంబంధించని కొన్ని సంగతుల నిచ్చట సదచారింపుచున్నాము.

ధిల్లీ రాజధాని యయినది మొదట రాజకీయ సంబంధ మయిన సెట్టి యాండ్ శసయనును కనిగవనదు హెయిలీ

గారికి అత్యంత కంటగింపుగానున్నది. హోమరులు లీగు ఆ సంగతులలో స్థాపించబడుట హెయిలీ దొరగారికి అతీతుకు యెట్లబడచా మాపించినట్లయింది. తన క్షుప్రాధికారము పాదు ధిల్లీలోను, చుట్టుప్రక్కల ప్రదేశములలోను యీ పాదు లీగులు లేకుండుటకయి దొరగారు ధిగ్ధ ప్రయత్నములను జేసిరి. కాని అదిమి చమత్కారమొగాని హెయిలీగారి సరంకుశత్వము ప్రబలి సకల విధిని రాజకీయోత్సాహము ప్రభులలో విజృంభింపజేసి చచ్చెను. ధిల్లీ హోమరులు లీగులో 500 మంది సభ్యులుజేరిరి. సభలును, రాజకీయాండ్ శసమును వృద్ధి గాజొచ్చెను. స్వదేశీయ భౌండారములు తెరిచి బడెను. ఇంతేగాక యీ సందర్భము కాంగ్రెసునుకూడ డిసంబరులలో ధిల్లీ సగరములోనే చేయనిచ్చియించిరి. ఇక కమిషను హెయిలీదొరగారి దృష్టితియేలాగుండవలయునో ఆలాగున్నది. తా నొకటికలచుచుండగా, దైవమొకటికలచుచుండెను. గోటితో కాసు ప్రుంచినయదలచిన రాజకీయప్రచలము నానాముఖములు వ్యాపించినది. లోకమాస్య తిలకు గారిని ధిల్లీకి రాకూడదనిదీయన. పాటగారిని రాకూడదనిదీయన. ఎవరియద అసమానముగలదో వారియద యిష్టము వచ్చినట్లు జేరకుక కాసనమును ప్రయోగించిన మహాభావు దీయన. హిందూదేశీయత కాసనము ధిల్లీకమిషనుగారి చేతిలో ఎన్ని ఆసంగతయిన పనుల నుపయోగపడవలయునో, అప్పుడెవలకును సవయోగపడినది. కాని కార్యము లేకపోయినది. ఈ పర్యాయము హెయిలీగారి కణకాటూక్షులు బాజువులు అసఫలీకరియద ప్రసరించినది. అసఫలీ గారు రాత్రియనక, పగలనక, కాంగ్రెసు జయప్రదముగా ధిల్లీలో నడపుటకయి బహుపరిశ్రమను జేయుచున్నాడు. ఈయన ఉద్బాధావలో నభ్యసించు సనగా 3000 మొదలు 15000 వరకును ప్రేక్షకులు కూడదురు. పండిత శక్తిరాముగారు గూడ ఇట్టి సభలుజేసిరి. కీర్తనలీలగించినదీని గాని ధిల్లీలో కాంతియందడసి, “కాంతిరక్షకులగు” హెయిలీదొరగారు వైస వ్రాసిట్లు సర్వోగవివారిని యిది అధికారులు తలంచుచున్న జేరకుక. కాసనమును ప్రయోగించిరి. జూరీచేయబడిన ఆజ్ఞ ప్రకారము అసఫలీగారేసభలలోను ప్రసంగించలేదు. కాని ధిల్లీ హోమరులు లీగు సంకల్పరోత్సవ దివసున మొదలు ప్రయోజము మిటింగు జరిగినది. ఆసభకు 250 మంది సభ్యులు మాత్రము వచ్చియుండిరి. అది బహిరంగ సభ కాదు. హోమరులు సమితికి జేరినవారి సభ. ఆందువలన అసఫలీగారును, శక్తిరాముగారును సభలో మాటలాడిరి. ఇద్దరు పోలీసువారు హోమరులు మొదలుగాకాకే రూ 1-8-0 లు సంకల్పపు చందాయిచ్చి లోపలికి పోయి ముద్దాయి లిద్దరియదను సాక్ష్యము నొసంగబోవుచున్నారు.

ధిల్లీరాష్ట్రము రాజప్రతినిధిగారి ప్రత్యేకాధికారము కొంద కలదు. కలకత్తా, బొంబాయి, మదరాసు సగరములవలె ఈ పట్టణము సయితము మహాసగరము, విద్యాలయములతోను, విద్యాధికులతోను, సమస్త వ్యాపార, వాణిజ్యదులతోను, కళలతోను, ఈ పురాతన పట్టణము నిరాజిల్లవలయునని జేరకుల ఆశయము. పాదుసదీనకోట దిబ్బలచాచి ఎంత కాలముప్రజలు సంతోషింగలరు? కాని రాజకీయ వాయువులు స్వేచ్ఛా విహారము జేరకుండంతలను చేయుచుండగా ఎట్టి వాయువు ప్రసరింపని సేలభోషణమువలె ధిల్లీ చేయవలయునని హెయిలీ దొరగారు కేసము బూనియెన్నారు. ఇట్టి సర్వసయిన రాజధానితో ఏ రాజప్రతినిధి యయినను తృప్తిమొందదని మాతలంపు. ఆందువలననే మెయ్యుఫర్డు ప్రభువుగారు హెయిలీగారి సరంకుశ చర్యల నే నిధముగా సహించుచున్నారో మాకు విస్మయమున గలిగించుచున్నది. హెయిలీగారి సరంకుశచర్యలను హైందవలోకము సహించజాలనట్లే రాజప్రతినిధిగారును తమ యసమర్థతను సూచించరావా? ఇప్పటికిని మెయ్యుఫర్డు ప్రభువు హెయిలీగారితో తలతదనయే మా దృఢభావ్యాసము.

సిక్కియా హూషా వైద్యాలయము-మద్రాసు.

ఈ వైద్యాలయము నందు 1917 నందు 15496 రోగులు వైద్య సహాయమును బొందిరి. రోగుల సంఖ్య 220 హెచ్చినది. ఆందు వైద్యాలయమునందున్న వారి సంఖ్య 2400. బయటి రోగుల సంఖ్య 18096. ప్రసవమునై 792 సహాయమును బొందిరి. ఈ సంఖ్య 43 హెచ్చినది. రోగులకు 84 తల్పములు గలవు. అనుదినము 80 తల్పము లాక్రమణమునందుండినది. గత సంవత్సరమునందు రావుబహద్దరు కణ్ణుకు శెట్టిగారు వారి యువారస్థభావమున కనురూపము 10 తల్పములను పోషించిరి. పెద్దాచి శెట్టిగారు 20,000 లను దివాను బహద్దరు రామానుజం శెట్టిగారు రూ 1000 లను వాడియా భర్తయులు 2000 లను నొసంగి ప్రజలకృత్యతకు పాత్రులైరి. నిజదనమునందు 7 తి సంవత్సర రాదాయవ్యయములను తెలుపకుండుట చిత్రముగనున్నది. వైద్యాలయము యొక్క శుభస్థితిని వార్షికస్థితిని దెలిసికొనక నిర్ణయించుట యసంగతము.

ములను పోషించిరి. పెద్దాచి శెట్టిగారు 20,000 లను దివాను బహద్దరు రామానుజం శెట్టిగారు రూ 1000 లను వాడియా భర్తయులు 2000 లను నొసంగి ప్రజలకృత్యతకు పాత్రులైరి. నిజదనమునందు 7 తి సంవత్సర రాదాయవ్యయములను తెలుపకుండుట చిత్రముగనున్నది. వైద్యాలయము యొక్క శుభస్థితిని వార్షికస్థితిని దెలిసికొనక నిర్ణయించుట యసంగతము.

ఖయిదునుండి విడుదలయైన యువజనులు.

కారాగృహవాస శిక్షను అసభించి తిరిగి స్వస్థలమున జేరడి యువజనుల స్థితి దుర్భాగముగనుండును. ప్రజలు పోలీసువారు వారిని సంతకభావముతో జూచుచుండురు. కొందరు తిరిగి కారాగృహమునకు బోవుటయనుసంభవము. కారాగృహ నియంత్రణ వారు స్వస్థలమును జేరువరకును బట్టెమును పైలు ఖర్చులను నిచ్చుటకలదు. వారు స్వస్థలమును జేరి జీవనోపాధిని గడించుటకై కష్టపడుట కష్టము గాన వారికి రూ 25 లను సహాయము చేయుటలు పాలకులు నిర్ణయించిరి. ఈ సహాయమును వారి బాధ్యతను వహించవలచిన మహాజనుల ద్వారా వారి యవసరములను బట్టి చేయవలయును గాని పోలీసువారి ద్వారా ఎన్నటికిని చేయజనదని పాలకులు నిర్ణయించిరి. ఈ నిర్ణయము సంప్రదనీయము. దండనమె లక్ష్యముగాగల పోలీసువారి ద్వారా చేయబడెడి సహాయము సద్రూపమును గ్రహింపజేరదు. పాలకులు నిర్ణయించిన రూ 25 లు జీవనోపాధిని సమకూర్చుటకు చాలునని తోచదు. అనుభవమును బట్టి సహాయ భవమును సాచ్చు చేయుట యుక్తము.

కార్మికుల సంఘము

పెరంబూరు బారక్సురోడ్డునందు గత శనివారము సాయంత్రమునందు గూడిన కార్మికుల సభను జూచిన వారల కానందము గలిగినది. చెన్నపురియందలి దూదియంత్రములందు పనిచేసెడివారు ది.వి. వాడియాగారి ప్రోత్సాహమున నీ సంఘము స్థాపించబడినది. వాడియాగారి సంఘములోని సభ్యులకై చేసిన పని శేరొకపోటును ప్రయరింపబడినది. దీనదేశయందున్న ప్రజల నుద్ధరించుటయే దేశోద్ధరణమునకు పరమ సాధనము. శనివారము వారు గూడిన సభయందు 3000 ప్రజలుండురు. వారి దీక్షితి విచారమును కారం స్వభావము అనందమును గలిగించుట తథ్యము. సామాన్య జనుల యోగజ్ఞేయములకై బ్రతిహ పాలనము కంకణమును గట్టుకొనినదని అధికార వర్గాభిమాను లనవరతము ప్రకటించుచుండురు. ఆ ప్రకటన ఫలమును దీసులకై ప్రసరింపజేయుట వివేకము. కార్మిక సంఘ సభ్యులు గోరిన స్వల్ప లాభములు వారికి లభించునటులు శ్రీమెట్టుండు ప్రభువుగారు శ్రద్ధసబూని పుజేసి కార్మికుల కృత్యతకు పాత్రులగుదురు గాక! బ్రాహ్మజాతిర నాయకులకును వారి సాంఘికలకు సానుభూతిని జూపుటకు గలిగిన యవకాశము లను వినియోగించి వారి యభీష్టములను సఫలముచేసి వారి కృత్యతకు పాత్రులయ్యెదరు గాక. కార్మికులు వాడియాగారు జేరకుంచినటులు దౌర్జన్య మృగములను ప్రోత్సాక కాంతి మృగముననె వారి యాకాయంబులను బడయటకు పాటుపడి వారి గౌరవమును దేశగౌరవమును గాపాడుకొనియెదరు గాక!

వృధాధన వ్యయము

రాజప్రతినిధిగారు రాగోవు మాసములో గ్వాలియరు, ఇందూరు మొదలగు స్వదేశీ సంస్థానములలో సంచరింప బోవుచున్నారు. శ్రీరాజరాజేశ్వరుని ప్రతినిధిగా వెంటుజేరి అమితాదంబరముతో నిట్టి సమయములందు స్వదేశాధీశులు విందులను చేయుట ఆలవాటు. మాను నాణుగుడినముల ఆతిథ్యమునకు పెద్దపెద్ద సంస్థానములకు రెండుమూడు లక్షలకు పయిగాను, కొద్దికాటి సంస్థానములకు 50,000 లకు తక్కువ గాకుండను వ్యయపగుచుండునట. ఇంత అమూల్యయిన ధనమును విందులకు, వేటలకు, బాజా సంచాలకు వృతచేయుటకంటె యుద్ధశ్రమలను కొనుటకయి వినియోగింపరాదా యనియు, రాజప్రతినిధిగారు ఈ సంస్థానములకు వెళ్లి యింతసామ్రాజ్య వృతచేయుచుటకంటె, ధిల్లీకి ఆస్పదేశాధీశులను రప్పించిపనియెదయిన కలజేని అచ్చటనే చేసికొనవచ్చుననియు “నేటివుస్టేబు” అని సంతకముచేసిన యొకరు బొంబయి క్రానికలు పత్రికకు వ్రాయుచున్నారు. ఇంగ్లాండులో శ్రీరాజ చక్రవర్తిగారు సయితము భోజనపు టిక్కెటులను పుచ్చుకొని యున్నారు. వారి వివాహకర్ణంతి సందర్భమున ధనవ్యయమును ప్రజల చే చేయ నీకుతదు. ఈ సంచారములో రాజప్రతినిధిగారి కర్మభార్యులను జేయవలదని తెలిపి శ్రీజార్జి చక్రవర్తిగారి మార్గము ననుసరించుట యుక్తము. యుద్ధము యుద్ధమున చేరుతో అనేకావసర వ్యయములను ప్రభుత్వము వారాపించున్నాడు. ఇట్టి సందర్భమున రాజప్రతినిధియను స్వదేశీసంస్థానాధీశులను విందులను, వేటలను అనేక యితరతమాషాలను అపిమిత వ్యయమునకుబూనుట యుతిరము,

రెండవ యుద్ధబుణమునకు

(1197)

ద ర ఖా స్తు లి పు డ వే క్షి త ము లు.

ఈ బుణము నూటికి రెండువేల పుణములు. వృత్తిపన్నులేదు. ఈ యుద్ధబుణ పత్రములు మరల 1921వ సంవత్సరములో నూటికి నూరురూపాయలు యివ్వబడును. 1923 వ సం॥లో నూడే నూటికి నూరురూపాయలీయబడును. 1925సం॥లో 100-కి 103 రూ॥ను, 1928లో 100-కి 105 రూ॥పాయలును పత్రములనుకొనువారి యిష్టప్రకార మియ్యబడును.

ఇంతకంటె భద్రమైన సొమ్ముదాచుకొనుపద్ధతి వేరులేదు.

ఈ ప్రకటననే దరఖాస్తుగ ఆపయోగించుటకు దీనిని చింపి మీ కేసుప్రాసీ పంపుడు.

ద ర ఖా స్తు న మూ నా.

మదరాసు బ్యాంకింగ్ వారికి,..... 1918.

కో కా డి ప తి,

అయ్యా,

ఇందుతో .....రూపాయలచెక్కును లేక రొక్క మును పంపుచున్నాను.

దీనికొక యుద్ధబుణపత్రమును (ప్రామిషరీనోటు *) నొకదాని నిప్పించిన మీ కెంతయో కృతజ్ఞుడను. ఈ పత్రపు సొమ్మును ఏ సంవత్సరములో సొమ్ముకావలయునో ఆ సంవత్సర మందేనిచ్చి తక్కినవానిని కొట్టివేయుదు.

* 1921, 23, 25, 28 సంవత్సరములో వాపసుచేయవలయును.

(కైజరీలో ఇవ్వబడును.

ఇట్లు విశ్వసనీయుడు.

నేను.....మిలాసము..... (సృష్టముగ వ్రాయుడు.)

వి రో షా మ హా నం గా మ ము

(రైలు దు ప క ష్టి)

ఇంగ్లండు

వర్రాసు రెండుకొను దినము.

లండను, జూలై 12:— శ్రీ యుత్సవము లండను నగరమున జరుపబడినది. చాలమంది చిహ్నములను పతాకములను కొనిరి. విరివిగా విరాళముల నిచ్చిరి. 5 లక్షల పానులు సమకూడునని యూహించబడెను. కెల్సు మినిస్టరు దేశమున రణ విహతులగు వరాను యోధుల ఆత్మకాంతికి ప్రార్థనలు సలుపబడెను. సార్వభౌమదంపతుల ప్రతినిధులును ప్రముఖులును వచ్చిరి. జోవులును ప్రాంతేయులుగూడ ప్రార్థనల సల్పిరి. పిమ్మట జోవుల బాండును కొట్టినప్పుడు దళమును వీధుల వెంట నడువగ ప్రజలధికోర్కాచును చూపిరి.

12-వ జూలై

లండను, జూలై 13:— ఈ వర్తంఠిని ఆలస్యములోనన్ని వోట్లను జరిపిరి. కాంగ్రెసు లండను డెస్కార్లు బెల్గాష్యులలో సుపన్యసింపిరి. సాంతులై వారి స్మారకచిహ్నముగా పతాకములు వదలబడెను. ఊరేగింపు సరిగాజరుపబడినది. ఆరెంజిమెంతు తమ సాంప్రదాయమునకు భిక్షులుగా నుండవలెను గాని యుద్ధము ముండుట తక్కిన సర్వనియమములను పరిత్యజింపవలెను. అర్థులగువా రందరును సేలా చేరవలెనని కాంగ్రెసుగా రనిరి.

14-వ జూలై.

లండను, జూలై 13:— ఈ యుత్సవసందర్భమున ప్రెసి డెంటు నిల్వనుగారు ప్రెసిడెంటు పయన్మేన్సుగారి సభివందించుచు తండ్రిబార్త సంగీతి. “ఇప్పుడు సముద్రము చాల చురుచి తమైవదనియు ప్రాన్సు దేశము ఆమెరికా దేశమునకు చాల చేరువగానున్నదనియు ఆమెరికావారు తలంచుచున్నారు. మా తో నెయ్యముగల ప్రజల కందరికిని వ్యాయమును స్వాతంత్ర్యమును అమూల్యపదార్థము లని ప్రేమించువారి కందరికిని మేము చేయుత నొసంగెదము. పరస్పర సహకారము నవేక్షించెదమని అందు వ్రాయబడినది.

విదేశములవారు

లండను, జూలై 12:— మోరమువలన విదేశములవారు పొందిన పౌరసత్వ పత్రములను దేశేంద్రోహులు, అపరాధులు, ప్రబలదృష్టరులు ఏ ఏండ్లనుండి మాతృదేశమును వదిలిగవారు ను బడినన పత్రములను రద్దుపరుచుటకు ఈ శాసనమువలన చేయవలసిన కఠికారమియ్యబడినదని కేపుగారు పార్లమెంటు ప్రజలసభలో నుడిపిరి.

బాంకుల సంయోగము.

లండను, జూలై 13:— లండను సిటీమిడ్గాండు లండను బ్యాంకులు స్టావబాంకుల సంయోగమును ప్రెజిరీవా రామో దించిరి.

పసిఫికు దీవులు

లండను, జూలై 12:— పిల్గిమ్మ క్లబ్బులో ఆస్ట్రేలియా ప్రధానమంత్రి హ్యూసుగా రట్టు నుడిపిరి: పసిఫికుదీవులు నుల జర్మనుల కియ్యబడుట కాస్ట్రేలియానా రంగీకరింపజాలరు. సముద్ర మార్గముల స్వాతంత్ర్యమునైననే ఆస్ట్రేలియా గర్వ మేర్పడియున్నది. ఉత్తరదీవుల నాక్రమించినవారికి ఆస్ట్రేలియా వశమగును. యుద్ధమునకు పూర్వము జర్మనులు దీవులలో ఫిరంగుల నమర్చి వ్యాపారమును గుత్తగొనిరి. మరి కొన్ని ఏండ్లు సాగినచో గొప్ప జర్మను సేనా పసిఫికు దీవులకు పంపియుండురు. బొలోను కేలేలు ఇంగ్లాండున కెట్టివో న్యూగిని శున్న గు దీవులు ఆస్ట్రేలియా కట్టివిగా వచ్చువి. పసిఫికు సముద్రమున ఆస్ట్రేలియావారికి పౌరసత్వ హక్కుగల ప్రదేశము నభివృద్ధి సొందించుటకు వారు తమ జీవితముల నర్పించిరి. స్వాతంత్ర్యప్రియులను జర్మనులకంటెగాక నాగగత సభికుగ పాటించువారును పెంతునే పసిఫికునందరికారమును వహించుటచో పబువిధము లగు సంకల్పాలియ సమస్యలు తలచుపుటయును ఇంతకంటెను ప్రబలయుద్ధము పొనగుటయును పొడ జరుగగలదు. పసిఫికును వదులు డెడు భావమే విదితమైనచో విజయము గలుగువరకును సౌరకులసియో యుండును. కాళ్వ తమగు సంధిని కలిగించుట కాస్ట్రేలియా వారట్లు పోరుటకు సంసిద్ధులుగా నున్నారు.

విదేశీయుల చట్టము.

లండను, జూలై 12:— సార్లమెంటు ప్రజలసభలో నీ చట్టము రెండవసారి చదువబడినది. ఆస్ట్రేలియావారు తప్ప తక్కిన స్వపరిపాలనముగల అధినివేశనముల వారందరును ఇండియావారును గూడ ముసాయిదా సంగీకరించిరి. ఆస్ట్రేలియా వారు సమ్మతిని తెలిసిరి. పౌరసత్వ పత్రములను రద్దుపరుచుటకే ఈ చట్ట ముపాదించబడినది. జాతీయ న్యాయశాస్త్రము నందిలి కఠినప్రశ్నలందు విమర్శింప జడలేదు గాని ఆట్టి జాతీయ న్యాయ నూత్రిములను చేయుభావము త్యజింపబడదని తలచెదను. అని కేపుగారు నుడిపిరి. ఒక ప్రత్యేక మనీషిసంఘము వారి నిమగ్నకు పంపబడినది.

ఆంగ్లసామ్రాజ్యభివృద్ధి.

లండను, జూలై 12:— మాన్వ ను మందిరమున వాల్టరు లాంగుగారిటుల నుడిపిరి: ఈ కాలమున నెచట చూచిననుసంస్కరణమును పురోగమమును గోచరించుచున్నది. ఇట్టివో నిశ్చలత్వమేరికిని సాధ్యమగుగాదు పురోగమనమో తిరోగమన జరుగుటవిధి. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమున పురోగమము జరుగుచున్నది. (ఉత్సాహము) యుద్ధావ సానమునకు జర్మనుసామ్రాజ్యము దుగ్ధబుగుననియు ఆంగ్ల సామ్రాజ్యము బలవత్తరమగుననియు నేను యుద్ధారంభముననే ప్రవచించియుంటిని. అబలవత్తరతయిపుడు నిశ్చయముగ సిద్ధించుచున్నది. అది దివసావసానమున నిశ్చయవేళము వి తి సి ధౌ రణ ము గా ను న్నది. జర్మనులు - వైతిక - క్రైస్తవ-నాగరిక నియమముల నతిక్రమించుటచే వారు తత్ఫలము ననుభవించుట నిశ్చయము. (హర్షము) అధినివేశనముల కార్యాలయమువారు పురోవృద్ధి కర్షకరము కలిగింప నెంచిరిని కొందరు తలచిరి. పురోవృద్ధి జేహుటకై సర్వప్రయత్నములను సలుపుట కా కార్యాలయమువారు సంసిద్ధులుగా నున్నారుగాని వ్యతిరేకులుగా లేరు. (విగండి విగండి) మనము ముందెట్టి మార్పులు చేసిననుగూడనవి సామ్రాజ్య మూలాధార స్థాయిమును కలిగించునవిగాను గణనాతీత సంఖ్యాకములగు వనతు గదువయోగమునకు తేగలిగినవిగాను యుండవలెను. మరియు నిదివరకు కాంతి నెలకొనిన తరిని శత్రువులు మన దేశములలో చొరబడి ప్రబలకు హక్కుగల వానిని హరించుచుండెరి. ఇకముందు వారికట్టి అవకాశము మరల కలుగగూడదు. (ఉత్సాహము).

సర్ హెన్రీ బ్లాకుగారు

లండను, జూలై 10:— వీరి ఆస్తి 20780 పానులు.

ప్రధానమంత్రి యువన్యాసము.

లండను, జూలై 14:— ఆంగ్ల దేశమును సందర్శింప వచ్చిన కనేడియను వార్తాపత్రికాసంపాదకులకు మంత్రివర్గము తరపున ఆతిథ్యమిచ్చుచు లాయ్ డ్ జార్జి గారు కెనడా సేవ ను దీర్ఘముగ ప్రశంసించిరి. యుద్ధారంభమునుండి కెనడాదేశము 540 లక్షల మెల్లెను, 550 లక్షల తోటాలపెట్టెలను తయారుచేసెను. సామ్రాజ్యస్థ దేశములతో యోచించుట కవకాశము లేకుండగనే సామ్రాజ్యము నంతటిని యుద్ధమున దింపితిమి. కాని కరువాత యందునకు సామ్రాజ్యదేశము లన్నియు సంగీకరించెను. కనుక యికముందు ఎట్టి సామ్రాజ్యవిషయచర్య యా లో చింప బడ ను న్న సామ్రాజ్య స్థ దేశముల తో ముందుగా యోచింపబడును. ఇది యుద్ధమువలన గలిగిన మార్పు. అందువలన సామ్రాజ్య యుద్ధసభ ప్రత్యక్ష సిద్ధిపైకది. సంధిగూర్చి యోచించునప్పుడును గ్రేటుబ్రిటనుతో సహముగా సామ్రాజ్యస్థ దేశములను పరిశీలించిని గలిగియుండవలెను. ఈ విషయమున మన మందరమును సమాధాన పడితిమని గత సంవత్సరమును ఈ సంవత్సరమును సమావేశములవలన చెలినెడిది. కృత్రిమముగాక వాస్తవమగు సంధి యేర్పడవలెను. జర్మనీదేశము మూడు యుద్ధములు సలిపినది. ప్రతిసారియు మునుపటి యుద్ధమునకు ప్రోత్సాహకంపనగున బలమును సంపాదించుకొనుచుండెను. ప్రస్తుత సర్కారుమువలన జర్మనీకి ఒక అంగుళము స్థలమైన లభించినను, జర్మనీ ఉన్నతికి ఒక మూలదైన ఉన్నత గలిగినను, ఎంత స్వల్పమా త్రిమైన బలము గలిగినను, నేనాని రంకుల తత్వ ఆదర్శ మే లోకమున జయించును. దానిని జయింపటం డే చేయుట కిలోకమంతయు సంగ్రామిన్ని కామాతి యొసగబడుచున్నది. అందులకు సామ్రాజ్యస్థదేశములను మనమును వికృత్యముగలిగి యుండుట యవసరము. దోష్టల పిశాచమును హతమొనగవలెను. తన చిహ్నునందే హతమగునట్లు చేయవలెను.

వెండి ధర

లండను, జూలై 11:— ధర మారతము - వినానారు ఆమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములలో మోడిని కొనిరిని తెలియుచున్నదని మాంటెగూగారు ప్రకటించిరి.

అధికృత పర్యాయములు

లండను, జూలై 13:— అధికృతపర్యాయముల నియమమునుగూర్చి సామ్రాజ్యయుద్ధసభవారు చేసిన మూవనము త్వరలో నాచరణమునకు తేగలవని వొరతనము వారిని కొరుటకు సామ్రాజ్య వాణిజ్య సంఘమువారు తీర్మానించిరి.

శత్రువిమోచన విధ్యంసము.

లండను, జూలై 14:—వార్తా కార్యాలయమునా రిట్లు ప్రకటించిరి.—కడచిన జూను మాసాంతముతో సంవత్సరమునకు త్వరమునందు పశ్చిమరంగమునందు మాత్రము బ్రిటిషువారు 2150 శత్రు విమోచనములను ధ్వంసముచేసి 1098 విమోచనములను నేలగుల్పిరి. బ్రిటిషు విమోచనశీలమువారు నాకాదశము సహాయమున 628 విమోచనములను నేలగుల్పిరి. ఆ కాలమునందే 1094 బ్రిటిషు విమోచనములు, 92 నాకాదశముతో గలసి పనిచేయు విమోచనములను కనబడలేదు. ఏప్రిలునెలనుండి జూను ఆఖరుకంటె ఇటలీరంగమునందు బ్రిటిషువారు 165 విమోచనములను ధ్వంసముచేసి 6 విమోచనములను నేలగుల్పిరి. బ్రిటిషు విమోచనములు 6 కనబడలేదు. సెల్లోనికారంగమునందు జనవరినుండి జూను మాసాంతముకంటె బ్రిటిషువారు 21 శత్రు విమోచనములను ధ్వంసముచేసి 18 విమోచనములను నేలగుల్పిరి. బ్రిటిషువారు విమోచనములు 4 మాత్రము కనబడలేదు. ఈ జిప్సె పార్లమెంటు రంగములందు మార్చి నెలనుండి జూను నెల ఆఖరు కంటె 26 శత్రువిమోచనములు ధ్వంసము చేయబడి 15 నేలగుల్పబడెను. బ్రిటిషువిమోచనములు 10 మాత్రము కనబడకుండెను. గతసంవత్సరమునందు బ్రిటిషువారు 4000 మైగ శత్రువిమోచనములను నేలగుల్పిరి. బ్రిటిషువారి విమోచనవృత్తులు 1000 కంటె కొంచె మెక్కువగా నుండెను.

జర్మను పత్రికలసీతి

బ్రిటిషు వార్తాపత్రికల విమర్శ

లండను, జూలై 13:—రష్యాకు సహాయము చేయవలసిన ఆవశ్యకతను నిరూపించుచు వైమ్స్ పత్రిక మిత్రులందరి వారికను సంతోషించు చుండగా జర్మనీవకులు వైమ్స్ యానంతరీని వశపఱచుకొనిరని తెలిసి జర్మను విజృంభణమును నిరోధింపగల నిరోధి స్థానములను నిర్మించుట నులభమైనదని ప్రాసినది. జర్మనీవకు లిప్పుడు వెన్నాడుచున్నది వ్లాడివాట్టకు కుతును వైమ్స్ యానంతరీని వైమ్స్ పత్రిక (వై కాల్ సరమ్మనకు రెండువైపులను దప్ప) వశపఱచుకొనిరనియు వై కాల్ సరమ్మనకు రెండువైపులను వారు శత్రుగమము సలుపుచున్నారనియును నమ్ముచుచున్నది. జపానువారు త్వరలోను, ఇతర మిత్రులందరివారు క్రమముగను జర్మనీవకులకు తోడ్పడవలసిన వైమ్స్ పత్రిక తోరుచున్నది. జర్మనున విశాల సంచలనమునకు అవసరమును పరికరములను సమకూర్చుగల అమెరికామీద నేకడ పత్రికల ఆధారపడియుండెను. అనియు, జర్మనీవకుల సంచలనము కలన గలిగినవారు ఫలమును వైమ్స్ పత్రికలను గారు ప్రకటించుచుచున్నది వైమ్స్ పత్రిక సమ్మతమునది. జర్మనీవకుల విజయములను మిత్రులందరి సంచలనమును జూచి కలకలపడుచున్న ఫ్రాంకుఫర్టుకు జీలంగుపత్రికనుండి విశ్వాసమును వైమ్స్ పత్రిక ప్రకటించినది. మిత్రులందరివారు వోల్ఫ్స్బుర్గులను పడద్రోయవోల్ఫ్స్బుర్గులను పరిశ్రమించుచున్నప్పుడు గునియు రాజకీయముగా దుశ్చేద్యమును సమర్థము నేనాపరివర్తమున పరిష్కరించుటకు జర్మనీవకులైన నగునని ఫ్రాంకుఫర్టు జీలంగు పత్రిక ప్రాసినది.

మిలటరీకాసు బహుమతి.

లండను, జూలై 10:—కెప్టెన్ జి. విల్సన్ కులను నతనికి గూడ మిలటరీకాసు పతకము బహుమతి చేయబడెనని గజెట్టునందు ప్రకటించబడెను. అతడు తన పటాలమున విష్ణుపేంతుగానుండగా నేన వెనక భాగమునను మార్గములు అగ్నివర్షమునకు గురియగుచుండెను. ఉత్తరపుత్రముయొక్క శత్రువును అతడు అగ్నివర్ష ప్రభవముగూడ నడచి పదాతి నేన ముఖ్య స్థానమునకు బోయి ఉత్తరపులను గ్రహించి తన పటాలము వెనుక వెళ్లవలసిన ఉత్తరపులను తెలియజేయు ద్వారా సంపదకు అగ్నివర్షమున నడచివచ్చి పటాలపు ఆధిపతికి ఉత్తరపులను దెలియజేసి, కాలియందు గాయములు తగిలినను తన పటాలము విడుదలి యగునంత తన విద్యుత్త ధర్మమును జరుపుచుండెను.

సార్వభౌమదంపతుల

వివాహవంచనవింతదృశ్యపురోత్సవము

లండను, జూలై 11:—ఈయంత్యవంద్యమున తగిన రీతిని లభితము చిత్రింపబడిన తేజాపేటికలను పాటియాలా మహారాజుగారు గాయములు తగిలిన పైనికులకు 6000 మంది కొనగిరి.

రాజగారి వివరణము.

లండను, జూలై 11:—రాజదంపతులు తమ వివాహ వర్ధంత్యవంద్యమున సర్ సెనాకాడేవిడ్ గారొసగిన 2000 పానులను హిందూదేశమునకు కైవలముగా నిధికొనగవలెనని నిర్ణయించిరని ఇండియా కార్యాలయమువారు ప్రకటించిరి.

మరణములు

లండను, జూలై 11:—జే. ఎస్. కాటన్ గారును కన్నింగ్ హాము ప్రభ్యుగారును మృతినొంది రని తెలుపబడినది.

ప్రాశ్న

పరాసువారిపురోగమునము.

లండను, జూలై 12:—చెర్సిక్స్ కుత్తరమునను నెనకోల్సుకు తూర్పునను మేముముందుకుపోయిలాంగుపాంతు గ్రామమున జావాబీపాలమును ఆక్రమించితిమి. మాంటిడిడరు కుత్తరమునను హంపేనులోను తలపడి 15 మందిని చట్టుకొంటిమి. మూర్తాజాకు కుడితట్టున శత్రువులు ఫిరంగులను కాల్చిన పరాసువారు తెలిపిరి.

విమోచనములదాడి.

పారిసు, జూలై 12:—విమోచన నాకాదశములు ఈ నెల 8-10 తేదీల నడుమ శత్రువుల స్థానములపై 8 టన్నుల బాంబులను వదలెను. బల్గేరియాలో కునేలిబర్గ్ ను కంటెనెనెనెను ప్రేమనువైను 1 టన్ను బాంబులు వదలబడెను. పారికి చాల నష్టముకలిగిన దని వార్తాసంఘమువారు ప్రకటించిరి.

బెల్జియం రాజదంపతులు.

పారిసు, జూలై 12:—నీరు మరల విమోచనము విూద హేతువువచ్చిరి.

శత్రువులదాడి విఫలముగుట.

లండను, జూలై 12:—నేడుదయమునశత్రువులు దాడిసలుపగా జాకాప్రాంతమున వారికి చాలనష్టమును కలుగజేసి తెలిపితిమి. నిన్ను నష్టముకలిగెనుట వలన విమోచనములు బాగుగా పనిచేయులేను. మావిమోచనములు 9 టన్నుల బాంబులను వదలెను. 5 శత్రువిమోచనములు నాశనమైనవి. మావి 6 కనబడుటలేదు. రాత్రి మావిమోచనకాలమిద గుండువదలబడెను. 2 చోట్ల మంటలు లేదనివి. చాల ప్రేమనులు మున్నగు వారిమీద మరఫిరంగులను వదలితిమి. నేను సానుబద్ధమిద గుండ్లను వదలితిమి. మా విమోచనము లన్నియును మరలివచ్చినవని బ్రిటిషువారు తెలిపిరి.

పరాసు సేరలు తలపడుట.

లండను, జూలై 13:—శుకవారమునా దుదయమున మాసేరలు కార్లెయి-మెలీ కెయిను వెలుబరు నకును 5 కిలోమీటరుల రంగమున తలపడెను. కార్లెయి-అకరు ఫారము మున్నగు బలవత్పైదేశములు మావశమైనవి. కొన్నిచోట్ల 2 కిలోమీటరులు నుండుకుపోతిమి. 500 మందిని చట్టుకొంటిమని పరాసువారు తెలిపిరి.

అమెరికా విమోచనములు.

లండను, జూలై 12:—బాంబులదాడిలో 5 అమెరికా విమోచనముల నష్టమైనవని వారు తెలిపిరి.

విమోచనయుద్ధము

లండను, జూలై 12:—గతవారమున విమోచనయుద్ధము ప్రశంసనీయుగా జరిగినది. 14 సార్లు జర్మనీవకులవై దాడి సలుపబడెను. 4 శత్రు విమోచనములు 2 అంగువిమోచనములను నష్టమైనవి. జర్మనులు సంతకాకాథము రెండు వెర్లక్రొత్తదశములను పంపినను దానులవలన వారి అవస్థుండన మోహరముల కాటంకమును కలిగించుచున్నది. రైనుమొదలు రెండురంగము వరకును ఆయుధ యంత్రకాలము మున్నగు వారి మీద బాంబులను వేసి చాలనష్టమును కలిగించుటచే జర్మనులు రైనుప్రాంత సంతకాకాథమును నిపులులగు వైనిలను నియమించుకలసి వచ్చినది. సానుగ్రులను మరల్పవలసినవచ్చినది. కాన యుద్ధకార్యమున కధ్యంతరము కలిగినది. జర్మనీమీద మేనెలలో 5 కి టన్నులను జూను నెలలో 61 టన్నులను బాంబులు వదలబడెను.

బ్రిటిషువారి ప్రకటనము.

లండను, జూలై 13:—నోడేవిన్సు మెర్సిసు పరిసరములందు నిన్ను అంగుఆస్ట్రేలియాల సేనలు శత్రువులను తలపడి 96 గురిని కొన్ని మరఫిరంగులను చట్టుకొనెను. గత కొద్దిదినములలో నీప్రాంతమున నష్టము చాల స్వల్పము. హేమెలు కుత్తరమున మేము దాడిసలిపితిమి. 22 రిని చట్టుకొంటిమి. మెటిరను కుత్తరమున శత్రువులను తలపితిమి. బ్యూమాంటు నామెలుకు ఎదుటను ప్లాన్జెల్లోకరు రంగములందు శత్రువులు ఫిరంగుల నధికముగా కాల్చిన బ్రిటిషువారు తెలిపిరి.

పరాసువారి పురోగమునము.

లండను, జూలై 13:—రాత్రి మాంటిడిడరు ఓయిజీలకు నడుమ పార్టీ ఫారిము వాంతమున మాముందు సేన 500మీటరులు నుండు కేగెనని పరాసువారు తెలిపిరి.

వశులైన శత్రుసైనికులు

లండను, జూలై 13:—ఈ నెల 4 వ తేదీని ఆస్ట్రేలియావారు చట్టుకొనిన 800 మంది కైవలలోను చాలమంది ను దువాని వ్యాధి గ్రస్తుల ను తెలిపిరి. వారందరును తీవ్రస్వర పీడితులై తలలేని స్థితియందుండిరి. ఆహారము చాల తక్కువగా నీయబడినందున శక్తిక్షీణమై యిట్లు వ్యాధిగ్రంద మారినది. దీనిని జర్మనులు ప్లాండరున్ స్వర మనుచున్నారు. ఇది సైన్యమున ఇష్టమింజా కంటెను హానికరమైన దని అంగు కలిరమునుండి విశేషము ప్రాసెను.

అంగు రంగమునపోరు.

లండను, జూలై 13:—బోకోకుదక్షిణమున శత్రువులదాడిసలుపగా మేము తెలిపితిమి. అరానుకుదక్షిణమున శత్రువులు ఫిరంగులను హెచ్చుగా కాల్చిరి. 12-వ తేదీని వర్షమువలన విమోచనంగ్రామము జరుగలేదు. రాత్రి 4 టన్నుల బాంబులను వదలితి మని హేగుగారు ప్రకటించిరి.

పరాసు రంగము.

లండను, జూలై 14:—లాంగు పోర్టు కుత్తర దక్షిణ భాగములందు తలపడి మేము శత్రువుల నోడించి తూర్పుగా ముందుకు పోతిమి. శత్రువు తెలిసించిన నోడించి 30 మందిని చట్టుకొని మేము హెబిస్కు దాడితిమి. శుక్రవారమునాను మాంటిడిడరుప్రాంతమున 680 మరఫిరంగులను వశపరుచు కొంటిమని పరాసువారు తెలిపిరి.

పరాసు పురోగమునము.

లండను, జూలై 13:—పరాసురంగమునుండి యాజగు బిశేఖరయిట్లు వ్రాయుచున్నాడు: శుక్రవారము రాత్రి ప్రకటించబడిన పురోగమునములన బోకర్లీకుపీతభూమిసంగిటి మహావశమై ముఖ్యముగ ముఖ్య శత్రువుల రాకపోకలు బుగవబాగుగా గనబడుచున్నవి. దూమ్మలు, మెయిలీ, రెనీవాక్ మా గ్రములందును, శత్రువుల రాకపోకలు మన కిట్టెడుట కలదుచున్నవి. మార్చి మాసాంతమున ఏప్రిలు ప్రారంభమునను ఈ ప్రాంతమున తీవ్రముగ యుద్ధము జరిగెను. నిన్నటి ఫిరంగియుద్ధమువలన అడవియందలి చెట్లన్న పడిపోయి ఆచటనుండి శత్రుల స్థానములు పూర్తిగ ధ్వంసమయ్యెను. శత్రువులు బలవంతమగు స్థానములనుండి మరఫిరంగుల అగ్నివర్షమును గు పించుచుండగా పరాసువారు ఈయుద్ధమును సలిపిరి.

ఇటలీ

చినారాయ బారి.

రోము, జూలై 11:—కెనక స్పెయిసు పోర్టులను దేశములలో చినారాయబారిగానుండినెయిస్సె స్పెయింగు గారిని పోపుగారి రాష్ట్రమున రాయబారిగా చినారాయబారి వారు నియమించుటను పోపుగా రంగీకరించిరి.

ఇటలీ సేనానులను తొలగించుట.

లండను, జూలై 13:—జనరలు కుడారిసా, కాపెల్లో గార్ల పదవిని జీతమున గూడ రద్దుపెంచి వారిని పదవినుండి తొలగించిరి. గతసంవత్సరము ఆక్టోబరు నెలలో కాపెల్లో గారు రెండవసేనకు నాయకుడగుచుండెనని ఇటలీ మిలటరీ బులిటను ప్రకటనాసినది.

మరణము:—కీర్తిశేషు లగు సర్ సుందరలాల సతి గారు అలహాబాదులో మృతి నొందిరి.

బాల్కనము

అల్బానియాలో ఇటలీవారి విజయము

లండను, జూలై 12:— 8 కాగజ ఫీరంగులను కొండ ఫీరంగులను 4 కిరంగులను 2 మెర్టెరిలను పట్టుకొంటిమని ఇటలీవారు తెలిపిరి.

ఇటలీవారి పురోగమము.

రోము, జూలై 12:— అల్బానియాలో ఇటలీవారును ఖరాను వారును వద్దకు వచ్చునట్లు పురోగమము జరిగిరి. తడి తట్టిన గ్రీకు వారు తోడ్పడిరి. గ్రీకు వారు అగ్రుడ సహాయము చేసిరి. బాల్కన రాష్ట్రములలో రాజకీయ సాంక్రామికము మార్పున జరిగియున్నది. బాల్కన రాష్ట్రములలో అగ్రుడ వారిని దారుణ మిత్రమండలితో కేరగోరుచున్నారు. జర్మను మిత్రమున అగ్రుడ బలపాసమైనది. మిత్రమండలివారు దానితో దించిన అగ్రుడ జర్మనీ సంయోగము తుడికమున సంతరించు ని వారు నడిపిరి.

అల్బేనియాలో పురోగమము.

లండను, జూలై 13:— డేవోకీ కుక్రెలను పురోగమము జరిగినది. డేవోకీ కుక్రెలను మావకమైనది. ఎడమగట్టున డేవోకీతో మోరికాలకుచున్న సంక సానముయొద్ద మాత్రమే శత్రువు తెలియచుచున్నారు. తక్కిన పర్వతప్రాంతమునండి పోరాడాలిమి. 400 మందిని పట్టుకొంటిమని పగాను వారు తెలిపిరి.

అల్బానియా.

లండను, జూలై 12:— మిత్రమండలివారి విజయము 1600 మందిని 6 ఫీరంగులను పట్టుకొనిరి. శత్రువులకు నష్టముపడినది.

గ్రీసు సేన.

లండను, జూలై 17:— పరాను జనరలు గార్మట్టుగారు గ్రీసు సేనాసంఘాధ్యక్షుడుగా నియమింపబడెను.

ఇటలీరంగము.

లండను, జూలై 13:— సాసోరాసోకు దక్షిణమున మేము శత్రువుల నోడించితిమి. సెమిస్కు తైరమునకును మాత్రమే శత్రువుల మేము సమీపించితిమి. తెరాటుకు తైరమున పలాయన మగుచున్న శత్రు సేనను మేము చెదరగొట్టితిమి. ఈనెల 6-వ తేది మొదలు 1200 మందిని పట్టుకొంటిమని ఇటలీవారు ప్రకటించిరి.

రుష్యా

మాస్కోలో సోవియట్లు మహాసభ.

లండను, జూలై 12:— కొంటుమిరదెకును చంపుటకు 2 శోకాల క్రిత మీ సభ జరిగినది. అసభకు కొంటుమిరదెకును మిత్రమండలి జర్మనువారు వారి కర్మములవారను కూడ తెల్లరి. అసభలో సాంఘిక వాదులు చాలకలకరము గావించిరి. బోల్షివిక్కులు ప్రాణభూతిలనయను మిరదెకును సేనకు లనియను నిందించిరి. ఈ క్రైస్తవుల పరిధి అలగ్నాద్రపు స్వాగత మొసంగి డ్రెస్టెలిటో: న్యూ: డెని తీరస్కరింపకలె ననిరి. ఈ క్రైస్తవులలో జర్మనులను సాక్షము చేసెదము. ఇదివరకు వారు జేసి ఘాతము ఫలితముగ వెక్కెనేలమంది సజించిరి అలగ్నాద్రపు నడిపిరి. మిరదెకును మాస్కోలో నుండనిచ్చియుంటున్న బోల్షివిక్కులను అలగ్నాద్రపు కావచ్చుగారు తూలనాడిరి. మిరదెకును నడుకడ; దొంగలను తరుమడను కేకలు చెలగినవి. జర్మను సేన లభికముగా ఈ క్రైస్తవులకు వచ్చుచున్నది. ఇప్పుడనుట దిడివిజను అన్నకుని సాక్షికు అను వెల్లొగ్రను ప్రతిక వ్రాసినది.

నైజేరియా వరిపాలనము

లండను, జూలై 13:— మిత్రమండలి సంఘము వరల సంగీకరింపకలెను. సక్రమమైనము సేర్పరుపకలెను. ప్రజల సాత్తులను వారికి వశపరచకలెను. అను నియమములతో నైజేరియాను పరిపాలించుటకు రహస్యజనరలు మోర్మటుగారిని నియమించియున్న ప్రకటించబడెనది. హాల్లెననుండి ఈనెల 12-వ తేదీని డెయిలీ మెయిలుకు తలెపార్త వచ్చినది.

మర్మనుతీరము.

లండను, జూలై 12:— ఈ తీరమున జర్మనులను 2 శోధించుటకు మిత్రమండలివారు తగిన ఏర్పాటులను చేయుచున్నారు. అవటి ప్రజలు తోడ్పడుచున్నారు. రహస్యవాదకోరిక నైననే మిత్రమండలి సాకాదశ వటకేగినది. నైజేరియా స్థితి మిత్రమండలికి చాల సమకూలనని స్థిరపడినది.

హింట్ బో విదేశాంగమంత్రి యుగంతు.

అంస్టర్డాం, జూలై 12:— హింట్ బో జర్మను విదేశాంగమంత్రిని నియమింపబడెనది అధికారుల తెలిత సమస్యము చెప్పినను హింట్ బో నియమింపబడుట వాకోటప్పిట్టు పక్షము వారికి విజయమైనది. వాకోటప్పిట్టుకు బలమైనట్లే అంతటను తలంపబడునని బుర్లిసర్ టెన్ బ్లాటు ప్రతిక వ్రాసెను.

జర్మనీ

జర్మను విదేశమంత్రి.

లండను, జూలై 12:— వాను హింట్ బో విదేశమంత్రిగా నియమించినట్లు ధికారులు ప్రకటించుచున్నను ఆపార్త విశ్లేషణనియో ఎంచబడినది. యుద్ధము ముగియుగా అంస్టర్డాం జర్మను జేతములకే యని ఇతడు అరంభమునండియు నిర్ణయించి తదకు గుణముగ నేర్పాటులను చేసెనని కొన్ని జర్మను ప్రతికలు వ్రాసినవి. సాంఘిక వారులలో మోచ్చునంది కొన్ని నిబంధనలను కోరుచు ఇదిని యద్యోగమున కనుమతించిరి. కుహిల్మనుగాను మితవాది; సంధి భావమును బాగుగా తెల్లముచేసిరి. అదిడు కాశి నామా నిమ్మట చారకరమని అగ్రుడ ప్రతికలు వ్రాసినవి.

హింట్ బో యద్యోగము.

లండను, జూలై 13:— కుహిల్మను విధానము సమాధాన ముచకవగుటచే మిత్రమండలికి చాల హానికరము గాన హింట్ బో నాపదవికినియమించుటయే మిత్రమండలికి చాల లాభకరము. హింట్ బో యద్యోగము హింట్ బో వారి కసంతృప్తికరమగుటచే నచట జర్మనుల పునఃపతి కల్గినది.

బోల్షివిక్కులు మర్మను తీరమునకు బోవుట.

కోకెక్ హాగజ, జూలై 13:— 2:00 మంది బోల్షివిక్కులు జర్మను తీరమునకు వచ్చిరియ, పరివర్తన ప్రతికములు వారి నైజబండిని చుట్టచేసి వారిని శియిలెనుగ పట్టుకొని వారిని నిరాయుధులముగ చేసి చివల మాస్కోకు పోనిచ్చిరి వాన్సోనుండి వచ్చిన తలెపార్తలను తెలియుచున్నది.

అగ్రుడ

యూదులు.

లండను, జూలై 12:— అగ్రుడ దొరలను వారు యూదులపట్ల ప్రతికూలుగా నుండుటచే యూదులు తాట స్థయము నడిచి మిత్రమండలి వారితో కలియవలెనని తెంబర్గురు టూగర్లాటు ప్రతిక వ్రాసినది.

వివరీతపు ధరలు

వీదలకు సాక్ష్యములు.

చెన్నై వీదలకుండి కల్లా గురుస్వామి చెట్టిగారి ట్టు వ్రాయుచున్నారు:— ధరలు వివరీతముగ నెంగి పోవుటచే వీద సాదలు చాల బాధపడుచున్నారు. వారి సౌకర్యము నిమిత్తమై తివ వార్తలో నెక ముఖ్యసాక్షమునందు బట్టలు, దివ్యము, ఉప్పు పప్పు మున్నగు సామగ్రిని విక్రయించెదరు. ఆంధ్ర యాంగణముకు 10 వేల రూపాయల పెట్టుబడి కావలయును. ఆపార్తలను నిజమందు వారినుండి ఆసామ్యము గ్రహించెదరు. సరకులను లాభము లేకుండ కొన్ని ధరలకే విక్రయించెదరు. దుకాణమును జరుపవలసిన యవసరము లేక పప్పును, దుకాణమును నిలుపుదల జేసినప్పుడును ఎకరసామ్యవారికి తిరిగి యిచ్చివేయుదురు. ఆయా సరకులను విక్రయించున ప్రతులలో భరలకు సరకులను యిచ్చి సాహాయ్యము చేయకమానరు. మెయూ శ్యునుండి తెప్పించవలసిన సరకుల విషయమై నైజు సేనాధ్యక్షములు మున్నగు వారిని సివిలుగన్లయ కాభాధిపతియు, కార్పొరేషను ప్రెసిడెంటును చేయదురు. అనుకూలమునకు సంబంధించిన కట్టుబట్టుములను సేను చేయదును. సేను ఆపార్తలలో నివాడ నగుటచే అపనిని చేయదును. 15-వ తేదీని బోవువేంకటాచల అయ్యకు వీధిలోని గురువిలాస్ భవనమునందు సాయంకాలము 6-గంటల కేవలమును గురించి యోచించుటకునభజరుగును. అందు కార్యనిర్వాహక వర్గము సేర్పరచి తగిన కట్టుబట్టుములను చేయదును.

చెన్నై వీదలకుండి కల్లా గురుస్వామి చెట్టిగారి ట్టు

మాస్కమున గోఖలేవారిలో 21-7-19 ఆదివారము సాయంకాలము 4-15 గంటలకు వైద్యసాధయ్యును పాటయి, 27-7-19 తేదీవారి 5 గంటలకు సందహారముక్రీ కాలక్షేపమును, 28-7-18 ఆదివారం సాయంకాలము 4-15 గంటలకు అసంతకాయ భాగవతముగారి పాటయి, 4-8-18 సాయంకాలము 4-15 గంటలకు సంజీవరావు వేణుగానమును, 10-8-18 శనివారము 5 గంటలకు ద్రౌపది మూసంరత్నము అనువిషయమై హరికథయు, 11-8-18 సాయంకాలము 4-15 గంటలకు విదారం కృష్ణప్పగారి పాటయి, 17-8-18 సాయంకాలము 5 గంటలకు యశ్వతి శ్యామ కాలక్షేపము, 18-8-18 సాయంకాలము 4-15 గంటలకు వేదాంతయ్యును పాటయి, 25-8-18 సాయంకాలము 4-15 గంటలకు జగన్నాథం పిళ్లగారి వేణుగానమును, 8-9-18 సాయంకాలము 4-15 గంటలకు శ్రీరామ ఆయ్యంగారి పాటయి జరుగును.

స్వామిస్వరము.

అంస్టర్డాం, జూలై 14:— జర్మను పారిశ్రామికమండలములలో వేలకొలది కాట్టికులు స్వామిస్వరమువలన పీడింప పడుచున్నారనియు ఇది నిజముగా అతివలనను అలగుటవలనను కలిగినదే యనియు తెలిగార్తప్రతిక వ్రాయుచున్నది.

తమ్మరుసుమంత్రి చరిత్రము.

మూల్లోలో వాల్లకపూరిమునకు పున గ్రంథము. ప్రతులకు తారదాపల్లిపింగు కంపెనీ, (1245) 185, మాంటురోడ్, మద్రాసు, అని వ్రాయవలెను

వాతావరణ నిర్ణయ

1918 సం. జూలై 15-వ తేది సోమవారము.

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	వర్షపాతము				
	జూలై 24 గంటలలో	జూలై 24 గంటలలో	జూలై 24 గంటలలో	జూలై 24 గంటలలో	జూలై 24 గంటలలో
గోపాలపూరు	...	...	...	...	...
వాడేరు	...	...	...	...	...
కాకినాడ	99.5	80.9	...	9.78	9.61
చందూరు	103.2	81.2	...	7.65	9.23
గుంటూరు	105.2	80.6	...	5.91	9.77
నెల్లూరు	103.7	83.0	...	4.33	3.90
మద్రాసు	102.7	80.6	...	7.93	5.16
మైసూరు	98.8	75.3	...	4.80	9.23
అనంతపురము	99.3	74.5	...	4.10	5.13
బళ్లారి	97.1	74.0	...	2.47	5.52
కర్నూలు	99.1	76.6	...	5.08	7.17
కడప	90.2	81.3	...	2.04	7.08
తెలంగాణ	88.8	64.5	...	10.91	10.61
కెల్లూరు	101.5	80.0	...	6.12	7.90
నెలము	99.2	73.3	0.08	8.40	11.42
కోయంబుత్తూరు	92.7	71.5	...	4.84	6.30

వీదలకుండి కల్లా గురుస్వామి చెట్టిగారి ట్టు వ్రాయుచున్నది:— దక్షిణమునందును, ఈ తీరమునందును యెక్కువగ కలదు. వైద్యుని యుతున్నప్పుడు భారతీయకులకు గ్రీష్మకాలపు భారతీయ బోలి వాయు వ్యాప్తికలదు వాయువు పశ్చిమాభిముఖముగ వీచుచున్నది; అది మామూలుకంటె బలీయముగనున్నది. గత 24 గంటలందును పశ్చిమాంధ్రమునందును, దక్కనునందును వాయుగమనము కృద్ధియైనది. రాజధాని దక్షిణభాగమునందును ధ్వ మోక్ష స్థితి కొంచెము తక్కువగా సామాన్యముగ నది మామూలుకంటె అధికముగ కలదు. పగటి వేడి యుతున్నప్పుడు మించి అధికముగనున్నది. గుంటూరు నందు నిన్న 105 డిగ్రీల వేడికలదు. కొండలందు. రాత్రివేడి మామూలుకంటె తక్కువ. మైసూరునందును అట్లేకలదు. చెన్నై వీదలకుండి కల్లా గురుస్వామి చెట్టిగారి ట్టు వ్రాయుచున్నది:— వాయువునందు అగ్రుడ కట్టుక వుండును. మామూలు సకు వ్యతిరేకముగ మారు సూచనలేమియు, కనుపించుటలేదు.

ఆర్. ఎల్. జోన్ను,

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

వృత్తాంతములు

(1)

జ్యోతిషము:—కర్కాశ్విన్ నక్షత్రము బుధునితో సాదించు గాన దేవతలను కలెందరు బాధపడుచున్నారు.

నిన్నటిదినము బొంబాయి నవ్వరుగాడు త్రాసాలో ఒక విందుచేసి కొందఱు ప్రజలను బిరుదముల సేసెనని.

శ్రీకారదాస్త్రి సమాజ భవనము:—బెంగళూరులో నీభవనము నిర్మించుటకు యవగాజుగాని నిధికి రు 250 లు నిరాశ మిచ్చిరి.

యధ్యక్షులసభ:—ఈనెల 12 వ తేదీనకు 19 శాబ్ద 27 లక్షల 1900 రూపాయల వ్యయము విక్రయించబడినది. చెన్నపట్టణమున ఒక శాబ్ద 21 లక్షల వెలగల వ్యయము విక్రయించబడినది.

పశువులను పెంచుట:—పశువులను పెంచుటకు ఆటోకునుగాని దున్నపోతును గాని కొనియేయ వారికి సాగుతురు. 125-150 ల/నిచ్చుటకు మైసూరు దొరగారు వారికి కరివది.

మైసూరు విశ్వవిద్యాలయము:—ఇండియాలో నేటికైన విద్యాలయమునందైన వి. ఏ. కరీకు నిచ్చువారు ముఖ్యవిషయములలో కృతార్థులైన మైసూరు ఎం. ఏ. తెరగతిలో నేతృత్వ కొనబడుచున్నది ప్రకటించబడినది.

కలకత్తా నివాసమును ఒక యూరపియను ప్రముఖుడు తనపేరున ప్రకటించుట దని కొరియద్దము హిందూ జేత సామ్రాజ్య సహాయానికి ఒక లక్ష రూపాయల సొంతము.

బర్మాసభ:—బర్మాలో యధ్యక్షుల సభనుండి తెలిపిన వారిలో ప్రస్తుతము జేర్చుకొన విలులేని వారి కందరిని దొరలినమువారు వందనములను తెలిపిరి. ఈ ఆగష్టు నెల 6 వ తేదీ సోమవారమువాడు సభ జరుగును. గవర్నరు కూడ సభకు వచ్చెదరు.

యధ్యక్షులసభ:—సంయుక్త రాష్ట్రముల యధ్యక్షుల మొదటిసందీప ప్రకటించబడినది. దాక్టరు గారిఫాల్డు విలియముగారు సంపాదకుడు. 50 వార్షికోత్సవముగారి సంజేత మిందు ప్రకటించబడినది. 50 వాడు కాంబెయ, మహమ్మదాబాదు రాజా, బెనారసు కోరు సామోలుదాక్టరు సభాగ్రాన్త తఖలుగూడ ప్రకటించబడినవి.

ఆంగ్లభాషాపరీక్ష:—ఎం. ఏ. ఎం. ఎస్. డి. ఏ; డి.ఎస్. ఎల్. డి. వి.టి. పరీక్షలనిచ్చువారే యూరపియను రాష్ట్రములు. నియమించబడిన యాపాధ్యాయునికడ వారికి నల్లము నక్షత్రమునకన్యసింపింట్లు దృఢపత్రమును పంపకలేవని కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము నెనెటువాడు ఈ నెల 18 వ తేదీన కీర్తనించిరి.

యధ్యక్షులసభ:—సంయుక్త రాష్ట్రముల పనులయందు ఉద్యోగములను కేయముగారు ఇరువదిమైదేండ్లు వాటినిను వారధికరకు యధ్యక్షులసభమునకు పనిచేయు యున్నట్లు విధితమైన సేవకు బొందగల యుద్యోగములందు కేయముగారు ఒక ఆట్టి వారికి కలవరిమితి వ్యాపించజేయవలయునని సాక్షులు కాళాధికారులకు తెలియజేయుచున్నారు.

మాంబాన్యా — మెయ్యిఫర్స్ సెన్సరర నియములు:—మహాజనసభివారి పక్షమున ప్రతిబుధివారమున, శనివారమున రాజకీయ సంస్కరణములగుర్చి వర్చనగును. సభ్యులెల్లము 8 రూప్యాలు. 17 తేదీ బుధవారము సాయంకాలము 5-30 గంటలకు ఎ. రంగస్వామి అయ్యంగారు సంస్కరణములకి కృత్తికేసి, అగోకృతియు చేయవచ్చునా? అను విషయమై యుద్యోగింతురు ఎస్. కస్తూరిరంగ అయ్యంగారధ్యక్షుల కహించును. 20 వ తేదీ శనివారము 5-30 గంటలకు “ఈవిధానము నందు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము” అను విషయమై ఎస్. సత్యమాత్రీగా రుభ్యసింతురు. శో. డి. ఎస్. కర్మగా రధ్యక్షుల కహించురు.

ఈ రాజధానినుండి యేర్పరుపబడు సేవాదళమున నుద్యోగమున నుండుట కర్మబగువారి నానుటలను వెలుప కలసివదిని చెన్నపురి ప్రభుత్వమువారి కేసులు తగుముగ వ్రాయుచున్నారు. ఈవిధముగ నిర్ణయించుట ఈ ద్యోగులను ఇండియను సైనికోద్యోగులకు పరిమితపడుచును. ఇట్టి యుద్యోగమునకు వచ్చు దరఖాస్తులను ప్రభుత్వము వారు నమోదు చేయుచును. కావున కలయెనాను దరఖాస్తులను పంప కలయును.

ఇండియా జేత సేవాదళములో కెప్టెన్ ఎస్. ఎస్. ప్రే. కెప్టెన్ సి. జి. డాంటు, లెఫ్టెనెంటు ఎస్. దత్తు, కెప్టెన్ ఎల్. సి. గ్రాహం, లెఫ్టెనెంటు ఆదర్శి ఎ. హెచ్. డి. రింగి, లెఫ్టెనెంటు కే. జి. లెఫ్టెనెంటు వి. పట్టు, స్కిల్ డిస్కాల్సార్ మాకుందసింగు గాడ్కర్ మిలటరీ కాను పతకము లొసగ బడెనని లండన్ గజెటుంచు ప్రకటించబడినది.

కన్యాస్థాన ముకుందసింగు శంకేశ్వరున క్షత్రుతులను తన పటాలముతో వాటి బాటతో అనేకులను వారి మొకర్చును. క్షత్రువులనుండి తీసికొనబడిన ఒకస్థలము నదిను అతిపక్షముగ కాపాడెను.

హైదరాబాదు యధ్యక్షులసభ:—ఈ నెల 12 వ తేదీ సాయంకాలమున హైదరాబాదు పురసందియను సైనికొంటుగారి ఆధ్యక్షులక్రింద నీసభ జరిగినది. మైసూరు గారు సోదరత్వమును కహించిరి. మహారాజా సర్ కృష్ణప్రసాద బహదరుగారు మున్నగు ప్రముఖులు పలువురు సభకురచిరి. రెసిడెంటుగారు గంభీరోపన్యాసము సేపిరి ఎల్లవారును స్వాగత పరత్వములన వైన సహాయమును చేయవలెననియు నిది భర్త్యుయధ్యక్షునియు జగ్గములు దురాకాశకులనియు గాననే ఆమెరికా వారు తోడ్పడినయు ఇతరుల కొరబడినది. ఇందులు గాని యుద్ధియు కాదనియు నుడిగిరి. పిమ్మట ప్రముఖులు కొందరుపర్యసించిరి. మైసూరుగారు 50 లక్షల నిచ్చిరి ప్రకటించబడినది. పిమ్మట విరాళములనిచ్చివారి పేరులను రెసిడెంటుగారు చదివిరి. ఆధ్యక్షులు వందనము లర్పింపబడినది. సభ ముగియబడినది.

భార్యను చంపుట:—చరణసాస్నా చనుబంగారి యువకుడు తన భార్య పుట్టినింటికి పారిపోయినదని ఆమెను గట్టిగా కొట్టెను. ఆమె వయసు 18-14 సంవత్సరములు. ఒక దినమున నామె చెటువునకు స్నానముచేసెను ఆలస్యము చేసినందున నరదొక తాటికమ్మను తీసికొని చెరువునకుపోయి వానితో నామెను బాడుచు తీసుకొనివచ్చెను. ఆనాడు నుధ్యాహ్నమున నామె చనిపోయినదని గ్రామసాక్షులకు తెలిసెను. అదిచూ యింటికివెళ్లి కలకలు నెకగా గట్టిగా కొట్టెను. భర్తపారిపోయెను తై ద్దు కా ల లోక వ యు ను చిరీక్ష చేయగా 4 ప్రక్కయెముకలు విరిగినవనియు భార్యనాశము లందు. కాతమును పరిశీలించుచు అందుచే నామె మరణించెననియును వారుచెప్పిరి. హంతకుడు పారిపోగా పట్టుకొనికేసు చేసిరి. వాడు తనభార్యను కొట్టిన మాటనిజమని ఆమెను చంప వలెను నుజ్జేశము ఎంతమాత్రము లేదనియు చెప్పెను. న్యాయాధికారి హంతకునికి ఏను సంవత్సరములు కఠంక్షు నిధించెను.

మైరు బ్రిగేడుపై కేసు:—కరాచిలో నొక కృత్తివారికి గృహము తగులబడినపు డగ్నిని వారిందు యంత్రులనకు ను బంధించిన పనివారలకు కావలెనని యొకగిని తగులబెట్టి గాని లోనున్న వెట్టెలలోని నగలను హరించిరి వారిపై కేసుచే యబడినది. ముద్దాయిలు విరళించు నావరణమున వారాగలగు భూస్వామిందగా వారిని శిక్షించిరి. నూతుంబెండెంటు కాండకు (యూగోపు డెక్లరు)కు కి సంవత్సరములు కఠంక్షు యును 200 లు జూర్యనాయులు విధించుడినది. తక్కిన వారికి కేసు చేరు కేసులు విధించబడినవి. కాండకు యూగోపు యును గాన సంవత్సరములకంటె మెయ్యిక్తి నిధించబడినది న్యాయవారి వాదించెను. అసంగతి మొదలు తెల్పలేదుగాన చెల్లదని జడ్జిగారు నిగాకరించిరి. ఈబ్రిగేడు వారిను చాల కుట్రపన్ని ఇట్టి భూరకార్యములు చేయవచ్చునని గాన పీరికి కఠంక్షుగా కఠింపవలెనని మేజిస్ట్రేటుగారు జడ్జిగారికి వ్రాసిరి. కేసుచేయబడిన పిమ్మట మొదటి ముద్దాయి భార్య డియొక్లరులయ రాజీంద గౌరవిని రుజువైనది. మొత్తము రు 450 లు జూర్యనా వమూలైగో భగ్యాదీ కిచ్చిరి జడ్జిగారు తీర్మానించిరి.

ఆంధ్రదేశవార్తలు

కార్యదేశమునందు అమ్మయిరియ పుస్తకభాండా గారిమునకు నుదగానులోనుండు వారిలికొలను ముప్పాపు గారికి గ్రంథమును, నీ మహాస్వామి గారును అనుసంహారు ముప్పది గ్రంథములును, అలూరు వాసుదేవకాస్తు) లు గాన్లు శంభుగ్రంథముల నింపిరి.

కృష్ణాజిల్లాలోని ముక్తాబాదు నుండి హిందూ యువ సమస్థులు వార్షికోత్సవము 23 వ తేదీన జరుగును. అందుకి పాఠశాలను నెలకొల్పింట్లు మున్నగు విషయములు చర్చింపబడును. ఆనాడే లిలకుజనులని జరుపుటకు గ్రామమునందు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నట్లు.

4 తేదీ ప్రతియందు రెండవ తేదీలో ఆంధ్రదేశవార్తలందు కార్యదేశమునందు 18 యేడ్లక్రిందట వారివారసాధి పాఠశాల నెలకొల్పబడినట్లు ప్రకటికమైనది. పాఠశాల కార్యదేశ సగరమునందుగాక పల్లిపట్టులో నెలకొల్పబడినట్లు వరు ప్రకటించుట పాఠశాల ప్రార్థనలు.

కృష్ణాజిల్లా కొల్లూరుగ్రామ కృత్తమును గుమ్మడి మరతారయ్య చాచరిగారు కొల్లూరు కమ్మరుహావన యధి కృత్తి సంఘమునకు కార్యదర్శిగానుండి యుట్టుప్రక్కల గ్రామాదులలో గల వ్రాహ్మణేశ్వరుల యధిపతికి వ్రాహ్మణులతో కలిసి, పనిచేయు టవలెనని తోసిచి, వారి కేయమునకు పాటుబడుచున్నారు.

కృష్ణాజిల్లా కొల్లూరుంటుపాలెం అగ్రహారములను అనుకు మెట్టి నూర్యవారాయణగారు అగ్రహారమును గురించి రైతులతో మైసూరునకు వ్యాజ్యముజరిగించి నీరు అప్పింపరాదా దాఖలుచేసి కీర్తిశులరెట. వారి యవంతము వారి సోదరులగు గోపాలకృష్ణయ్యగారు శ్రమపయ్యల జ్యోతి వైశ్యాజ్యభారము వహించిరి. అందు అగ్రహారాలె జయును సొంది నట్లు లండనునుండి 9-వ తేదీన తెలిపిచ్చినది.

ఒకరిట్లు ప్రకటించుచు ముమ్మగోరి:—ఆంధ్రదేశ గ్రంథ భాండా గారముల కన్యకలకి “శ్రీఘనాధకర్యులకి తిము” (ప్రభుభాగము) అను గ్రంథము ఉచితముగ సొంతంబుచును. తక్షణము క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుచు. అంచె కూలికై అరజానీటి పంపకలయును. నాట్రైవీగం బంపబడెను. శ్రీమతారము వాధకర్యుగారు (చింతిల) వాయులపను, చిత్తూరుజిల్లా.

ఒక విలేఖకుడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—7 తేదీ ఆదివారం సాయంత్రము రాజ్ శివ తాలూకా వెనపట్టుగ్రామమున 12-వ గోవానీ మండల సంఘకార్యదర్శి దువ్వారి వేంకట ముల్లగాయును గాన ఆధ్యక్షులక్రింద గ్రామసంఘము నెలకొల్పబడినది. ఆధ్యక్షులు, రాజ్యాంగపర్యమును గురించియు, గ్రామసంఘముల ఉపయోగములను గురించియు, విద్యా విషయమును గురించియు, నుతిపిష ములను గురించియు, తాలూకా సంఘములయొక్కయు, జిల్లాసంఘముల యొక్కయు, ఉపయోగములను గురించియు, వార్తాపత్రికల ఉపయోగములను గురించియు చర్చగా నుచ్యసించిరి.

కృష్ణాజిల్లా గ్రంథాలయ సంఘ కార్యదర్శి వెంకట్రయ సత్యనారాయణమూర్తి గారిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—కృష్ణాజిల్లా నుండు యేమే గ్రామములలో గ్రంథాలయములను స్థాపింపవలసియున్నదో, ఆయా గ్రామములలో నెరలైనను బెజావరాంతుండు ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ కార్యదర్శులకు అయ్యగి వేంకట రమణయ్యగారికి తెలియపరచిన కృష్ణాజిల్లా గ్రంథాలయ సంఘకార్య దర్శుల వాగ్రామములకు గ్రంథాలయములను స్థాపించుటకై పంపకలను. ప్రస్తుతము 1000 జవాహర్కందమర్కగాని ప్రతిగ్రామమునందును గ్రంథాలయములను నెలకొల్పవలెనని తలంచుచున్నాము. ఇట్లగుటచే దక్షుల జన సంఖ్యగల గ్రామములలో స్థాపించుచునాడు. అక్కడివారైనను మాకువ్రాసిన తప్పక వచ్చి స్థాపించెదము.

ఆంగ్ల రంగము. ఎండను, నూత్ర 14:—ఈ నుధ్యోక్తము బ్రిటిషువారిట్లు ప్రకటించిరి. లోకమున తూర్పున క్షత్రువుల ముట్టడిదగమును నా ఆక్రాంతిమి. ఆప్యరకు వాయుగ్యమునను మేమెండు పర్వతమునను ఈ మెనునకు దక్షిణాగ్నేయములందున్న కొంపలయందును క్షత్రువులు తీవ్రముగ కలిగియున్న గార్వీరి. అనేకస్థలములందు నగ కలిగియున్న లాగుగా పనిచేసెను.

The Great War.

(c)
(Reuter's Agency)
—:o:—

Great Britain

King and Queen of Belgians. Return by Aeroplane.

LONDON, July 12.
PARIS.—The King and Queen of the Belgians have returned to Havre by aeroplane.

The Royal Silver Wedding.

LONDON, July 11.
In commemoration of Their Majesties' silver wedding the Maharaja of Patiala presented letter cases, suitably engraved to 6,500 wounded sailors in the London hospitals.

Celebration in Ulster.

Sir Edward Carson on the War.

LONDON, July 13.
The twelfth of July was celebrated throughout Ulster. Sir Edward Carson and Lord Londonderry addressed the main celebration at Belfast. Banners and lodges were draped with crepe in memory of the fallen. The procession was orderly. Sir Edward Carson, while insisting upon fidelity of attachment to their principles, said that everything paled to insignificance compared with the war. Every fit man should come forward to bear the burden of winning the battle of freedom in France and Flanders.

Bank Amalgamation.

LONDON, July 13.
The Treasury has approved the amalgamation of the London City and the Midland and London joint stock banks.

Aliens' Restriction Bill.

Scope of the Bill.

LONDON, July 13.
In the House of Commons, Sir George Cave said:—The Aliens Bill empowered the Home Secretary to revoke certificates of naturalisation where they had been fraudulently obtained, also to revoke certificates of disloyalists, criminals, notorious bad characters and persons who had lived abroad for seven years.

Bill Read a Second Time.

LONDON, July 12.
In the House of Commons Sir George Cave moving the second reading of the British Nationality and Statute of Aliens Bill, said:—All self-governing Dominions and India except Australia approved the draft, but Australia had indicated its dissent. The main purpose was to give wider powers to revoke naturalisation certificates. The Bill did not deal with many difficult questions in connection with the law of nationality but he hoped the policy of making nationality laws would not be abandoned. The Government proposed to refer the question to an advisory committee of experts. The Bill was read a second time.

Dinner to Dominion Representatives.

Mr. Walter Long's Speech.

LONDON, July 12.
In his speech at the Mansion House Mr. Walter Long said:—In these days of progress and reform nobody could stand still. All must go forward or backward. The British Empire was going forward. (Cheers.) Early in the war we had forecasted that the end of the war would be the weakening of the German Empire and the immense strengthening of the British Empire. That strengthening was now proceeding as surely as night followed day. Germany must suffer from its attempt to defy the laws of morality, Christianity, and civilisation. (Applause.) Some believed that the Colonial office desired to prevent progress. On the contrary the Colonial office was prepared to do all it could to facilitate progress. (Hear, hear.) Whatever changes we might make in the future let us take care they tended to secure the greater stability of the foundations of the Empire and secure for us the possession and rightful use of our almost unlimited resources. (Cheers.) Let us see that they enabled us to prevent enemies invading our territory as they had done in peace time and wresting from our people their rightful possessions. (Cheers.)

German Islands In the Pacific.

Australian Premier's Warning.

LONDON, July 13.
The Australian Premier, Mr. Hughes, speaking at the Pilgrims' Club, said that Australia dare not assent to the Pacific Islands reverting to Germany, because Australia's safety demanded that her sea pathways should be free and whoever held the Northern Islands' belts commanded Australia. Germany fortified the islands and monopolised their trade before the war and a few more years would have seen a huge German army in the Pacific. New Guinea and the other islands were to Australia what Boulogne and Calais were to England. The Australians had laid down their lives to develop the Australians' heritage in the Pacific. There were going to be many international complications and racial problems, and a war greater than the present might follow unless people with the love of freedom and ample regard for civilisation such as the Germans did not possess immediately administered the Pacific. He recognised that the policy of "hands off the Pacific" meant that we must fight on to victory, but Australia was determined to do so in order to reach a lasting peace.

Military Cross Award.

Devotion to Duty.

LONDON, July 10.
The 'Gazette' announces the award of the Military Cross to Captain D. E. Whitworth. He was acting Adjutant of his regiment when communications with the rear were being heavily harried. No orders having been received, he went on foot through the barrage to the infantry headquarters and received and telephoned orders for the withdrawal of the regiment, then returned through the barrage and delivered orders to the commander. Though injured in the foot he continued to perform his duties until the regiment was relieved.

Control of Raw Material.

LONDON, July 13.
The executive of the British Imperial Commercial Council has passed a resolution urging the Government as early as possible to adopt the Imperial War Conference recommendations regarding control of raw material.

The Indian Reforms.

Sir V. Chitral's Opinion.

LONDON, July 10.
Sir Valentine Chitral, writing in the 'Times' referring to Indian reports of the rejection of the diarchy, points out that a similar dualism exist wherever, as in Canada, State Governments, and Legislatures exist within the same territory as a Liberal Government and Legislature. He says that this often recognised dualism is perhaps preferable to latent dualism inevitable under a hybrid system which the report proposes, which must have in practice the very serious drawback of blurring over the powers and responsibilities of Indian Ministers, thus impairing the value of the whole experiment as a training and object lesson in responsible government. Another drawback is the great danger of friction between Indian Ministers and their supporters in the Legislative Council & the Governor-in-Council over the annual allocation of ways and means for transferred and reserved subjects, respectively, if it is liable to be varied in every budget instead of being stabilised by periodical settlement, at least for the duration of each Legislature. The best argument in the report is that the presence of two elements in one Government affords opportunities for understanding and co-operation. A better argument still might be based on the danger of promoting racial antagonism by the segregation of the Indian element into a separate wholly Indian executive and legislature. The report does not sufficiently allow for the deep lines of cleavage which will long continue to divide Indian society before a sense of common nationhood obliterates jealousies and suspicions. The proposals restrict communal representation more than may be found expedient. Sir Valentine Chitral does not see how the non-Brahmins of Madras, the Lingayats of the Deccan, or the Sikhs outside their chief centres in the Punjab, can obtain elective representation, except through communal votes. The report omits to point out how gravely the preponderance of lawyers among the elected members of Legislative Councils menaces the interests of agriculturists and landowners. He is doubtful if the proposals will fully secure the ultimate authority of the Provincial Governor-in-Council.

Canada's Effort

The Premier's Tribute.

Who Should Win? God or Brute Force!

LONDON, July 14.
Mr Lloyd George speaking at a dinner in honor of the Canadian Editors visiting the country under the auspices of the Ministry of Information paying tribute to Canada's effort mentioned that Canada since the beginning of the war had manufactured fifty-five million shells and forty-five million cartridge cases. Continuing he said that we engaged the empire in war when we had no time to consult the Dominions but the latter approved and henceforth they were entitled to be consulted on policy beforehand. That was a chance due to the war and hence the Imperial War Cabinet was a reality. Dominions must also have a voice in settling conditions of peace equally with Great Britain. Consultation last year and this year showed that we were pretty well agreed on this matter. There must be real not fraudulent peace. Germany had waged three wars and each time added to her strength encouraging her to the next war. If this war added a single yard to her territory, or a single cubit to her stature, or single iota to her strength, it would simply raise the ideal of Militarism for which the world was now being sacrificed. Therefore it was important that the Dominions and ourselves should be in complete accord, God or brute force must be for ever broken and burnt in its own furnace.

Their Majestie's Silver Wedding.

Sir Sassoon David's Gift.

To be Devoted to Indian War Prisoners

LONDON, July 11.
The India Office announces that Their Majesties have directed that the Silver Wedding gift of 12000 from Sir Sassoon David be handed over to the Indian Soldiers' Fund to be devoted to the welfare of Indian War Prisoners.

The Silver Market.

LONDON, July 12.
Messrs. Montagu's report says:—Tone is good and price unchanged. Shanghai exchange hardened to 4.8. It is reported that purchases on account of China have been made in the United States.

Baronet's Will.

LONDON, July 10.—Sir Henry Blake left £20,730 sterling.

France

"France's Day" In London.

Impressive Ceremonies.

LONDON, July 12.
"France's Day" for raising funds for the French Red Cross was celebrated in London to-day. There was a great demand for souvenirs and flags which, with liberal subscriptions, it is estimated will result in the collection of a half-million sterling. An impressive "Requiem" service for fallen French soldiers was held in Westminster Cathedral. Their Majesties were represented, and a distinguished congregation was present. Zouaves and the Grenadier Guards participated in the service. The Zouaves Band later marched through the City, accompanied by the Coldstreams, and met with the warmest greetings.

United States and France.

President Wilson's Greeting.

LONDON, July 13.
President Wilson has telegraphed to President Poincaré fourteenth of July greetings. He says:—"The sea seems very narrow to-day, and France is so close a neighbour to our hearts. We extend hands to each other, to peoples with whom we are associated and to peoples everywhere who love right and prize justice beyond price."

Death of a Famous Airman.

LONDON, July 13.
PARIS.—The Famous Airman Lieut. Beaumont, has been killed in collision in air.

Russia

Soviet Congress in Moscow.

Violent Scenes at the Meeting.

LONDON, July 12.
A description received here of the Soviet Congress at Moscow two days before Count Mirbach was killed says that the representatives of the "Entente" and also Count Mirbach and the "persecuted" of the German legation were present. There were violent scenes, the social revolutionaries stigmatising the Bolsheviks as "hangmen" and "Mirbach, Lackeys" and applauding the appearance of the Ukraine representative, M. Alexandroff, for assistance enabling Ukraine to throw off the yoke of Brest Litovsk peace. M. Alexandroff declared that the Germans in Ukraine would be wiped out. They had already paid thousands of lives for their tyranny. M. Alexandroff and M. Kamkoff denounced the Bolsheviks for tolerating the presence of Count Mirbach in Moscow amid shouts of "Down with Mirbach," "Throw the robbers out."

A British Press Comment.

German Press Uneasy.

LONDON, July 13.
The "Times" in an editorial article urging the necessity for helping Russia say that while the Allies hesitated, the Czech-Slovaks practically seized Siberia, and approved the case of creating rallying points whence the German invasion can eventually be checked. It is believed that the Czech-Slovaks at present control the whole Siberian Railway from Pensa to Vladivostok with the exception of the section on the either side of lake Baikal where however they are gaining ground. The "Times" hopes that Japan quickly and all the Allies eventually will help the Czech-Slovaks. It says that the last word rests with the United States, who alone can supply rolling stock necessary for extensive movements, and it believes that President Wilson fully appreciates the significance of the remarkable change due to the action of the Czech-Slovaks. The "Times" quotes at length the "Frankfurter Zeitung" which is uneasy at the Czech-Slovak successes and signs of Entente activity. The "Frankfurter" says that if the Entente effects the collapse of the Bolsheviks the work of Brest Litovsk will be undone and Germany must reckon on the serious possibility of military intervention to solve a problem which is insolvable politically.

Situation in Siberia.

LONDON, July 13.
A telegram to the "Daily Mail" from Herbin dated the 12th says:—The Russian General, Horvas, has been proclaimed Provisional Ruler in Siberia, with a programme to restore the treaties with the Entente and re-establish a disciplined army and restore prosperity.

German Troops in Ukraine.

LONDON, July 11.
A Petrograd newspaper, the "Nashvick," reports that the Germans are pouring troops into Ukraine, where there are now thirty-five divisions.

Allies in Russia.

Protection of Murman Coast.

LONDON, July 12.
With regard to the recent report of the doings on the Murman coast it can now be stated that the Allies are taking measures to protect that coast in co-operation with the local population who are determined to resist the German advance. The Allies' forces were sent upon the request of the Russians themselves. It is understood that the situation in Siberia is distinctly favourable to the Allies.

Austrian Jews.

LONDON, July 12.
AMSTERDAM.—The "Lombardische Tageblatt," in view of the Anti-Jewish attitude of the Austrian Government urges Austrian Jews to abandon neutrality and go over to the Entente, which supports Jewish interests.

Bolsheviks Surrounded.**Ald Sent Back to Moscow.**

LONDON, July 13.
COPENHAGEN.—A telegram from Vardoe states that two thousand Bolsheviks arrived on Murman Coast. Counter Revolutionaries surrounded their train, took them prisoners, disarmed them and subsequently allowed them to return to Moscow.

Central Powers**German Foreign Secretary.****The New Minister.**

LONDON, July 12.
The appointment of Admiral Von Hintze as German Foreign Secretary has not yet been officially confirmed, but it is now taken for granted. A portion of the German press emphasises that Admiral Von Hintze always recognised that the war in essence was Great Britain v. Germany and regulated his activities accordingly. It is reported that majority socialists have accepted the appointment with certain reservations. Austrian newspapers regret the resignation of Baron Kuehlmann whom they describe as the best exponent of the idea of moderate peace.

British Opinion.

LONDON, July 13.
The papers in London consider the appointment of Admiral Von Hintze a distinct gain for the Allies, as Baron Kuehlmann's policy of compromise was more dangerous because more feasible than the reactionary idea of crushing the Allies. A telegram from Amsterdam says:—That uneasiness in Holland due to Von Hintze's appointment is reflected in the fall of all securities on the Amsterdam and Rotterdam exchanges.

A Success to the Reactionaries.

LONDON, July 12.
AMSTERDAM.—The "Berliner Tageblatt" says:—In spite of all official assurances to the contrary Von Hintze's appointment is a triumph for Von Tirpitz's clique and will be recognised as such at home and abroad.

London, July 10.—12.45 P. M.
In this afternoon's communique Marshal Haig says:—We drove off raiders eastward of Loos. Hostile artillery was active northwestward of Albert, westward of Hemel, hills southward and southeastward of Ypres. Ours was active at a number of points.

Spanish Influenza in Germany.

London, July 14.
AMSTERDAM.—The "Telegraph" states that thousands in German industrial districts are suffering from the so called Spanish Influenza, which is really a disease of hunger and exhaustion. Numerous deaths occur daily. Eight thousand have been affected in Berlin.

Fall of Kuehlmann.**Last Hope of Peace Extinguished.**

London, July 14.
ZURICH.—The Vienna "Arbeiter Zeitung" declares that the fall of Baron Kuehlmann is a complete victory for Prussian Militarism and extinguishes the last hope of speedy peace. It must be clearly ascertained whether Berlin and Vienna still agree over war aims and the continuance of war. The German Army Command alone cannot dictate to Austria for what and for how long she must fight.

Italy**Generals Retired.**

LONDON, July 13.
An Italian military bulletin announces that Generals Cadorna and Cappello have been retired with loss of rank and pay. General Cappello commanded the Second Army in the battle in October last year.

China and the Vatican.

LONDON, July 11.
ROME.—The Pope has approved of the appointment of Tai Chschengling, ex-Minister in Spain and Portugal, as Chinese Minister to the Holy See.

General**The Greek Army.****French Chief of Staff.**

LONDON, July 12.
ATHENS.—The French General Gaunat has been appointed Chief of Staff of the Greek Army.

Western Front**American Aeroplanes Lost.****In Bombing Expedition.**

London, July 12.—7.35 P. M.
An American communique confirms the loss of five aeroplanes as the result of a bombing expedition.

Successful Bombing Raids.**Aerodromes Set on Fire.**

LONDON, July 13.
The Air Ministry states that at night we successfully bombed three aerodromes causing two fires. We fired many machinegun rounds at trains, searchlights, and other military objects. We bombed rail sidings at Saarburg to-day. All returned.

Successful Week's Operations.

LONDON, July 13.
The past week's war in the air has been remarkably successful. It includes fourteen separate British raids into Germany with losses of two aeroplanes against four enemy machines brought down. In spite of new and formidable enemy squadrons told off to reinforce the defences, raids are increasingly hampering the German power of offence and manoeuvre. Owing to serious damage inflicted on munition factories and the network of railways from the Rhine to the Front, Germany has been forced to divert an ever increasing amount of energy, trained man power, and material to defend Rhineland, and the interruption of war work is an increasingly serious problem. Fifty-eight tons of bombs were dropped in Germany in May and sixty-one tons in June.

Another Useful Raid.**Bulgarian Bridge Badly Damaged.**

London, July 12.
The Press Bureau states that the air force co-operating with the navy between the 8th and 10th July dropped eight tons of bombs on enemy docks and works. Kulaiburg bridge and station in Bulgaria on which a quarter of a ton of bombs were dropped recently were badly damaged.

Enemy Attack Frustrated.

London, July 12.—10.25 P. M.
A British communique says:—We drove off an attempted enemy raid this morning, with loss in the neighbourhood of Bucquoy. Heavy rainstorms yesterday limited activity in the air. Our aeroplanes dropped nine tons of bombs on railway junctions behind the German lines. We destroyed three German and drove down two out of control. Three British machines are missing. Night flying was impossible.

Enemy Raid Repulsed.

LONDON, July 13.—11.55 P. M.
In to-night's communique F. M. Sir Douglas Haig says:—We repulsed an attempted raid southwards of Bucquoy. Hostile artillery was active southward of Arras. There was no airfighting on the 12th July owing to rainstorms and clouds. Our nightfliers dropped four tons of bombs.

"Flanders Fever"

LONDON, July 13.
Reuter's correspondent at British headquarters says:—Of the eight hundred prisoners which the Australians captured on the 4th a large proportion reported sick on the following day and were found to be suffering from high fever culminating in complete prostration. The sickness is partly due to malnutrition, brought on by short rations. The Germans call this sickness "Flanders fever." It is more serious than Spanish influenza.

Progress Continues.**More Villages Captured.**

LONDON, July 12.—4.10 P. M.
A French communique says:—We accentuated our progress north of Chavigny and east of Noverolles. We occupied the village of Longpont and Javage farm. We carried out a "coup-de-main" north of Montdidier and in Champagne, capturing fifteen prisoners. There was lively enemy artillery fire on the right of the Meuse.

French Posts Advanced.

LONDON, July 13.—4.5 P. M.
A French communique says:—During the night, between Montdidier and the Oise, our advanced posts were advanced five hundred metres in the region of Porte farm.

Positions Advanced Eastward.

LONDON, July 14.—1.20 A. M.
PARIS.—A Communique says:—A successful action north and south of Longpont advanced our positions eastwards. We crossed Havières in spite of enemy resistance capturing thirty prisoners. Our captures in the Montdidier region on Friday exceed six hundred and eighty machine-guns.

Brilliant French Attack.**All Objectives Secured.**

LONDON, July 13.—1.15 A. M.
A French communique says:—Our troops on Friday morning carried out a brilliant attack on a front of five kilometres between Cartel and north of Mailly-Baineval. All our objectives were secured, including the capture of the village of Cortel, Anchin Farm, and a number of strongly organised spinneys. The advance in some places was two kilometres deep. We took over five hundred prisoners.

Important Positions Captured.

LONDON, July 13.
Reuter's correspondent at French headquarters says:—The advance mentioned in Friday night's communique secured the possession of the entire Rouvrelles plateau and gives capital observation over enemy movements along the main roads, also on Moreuil and Mailly Baineval in the neighbourhood of which the severest fighting occurred at the end of March and beginning of April. Yesterday's artillery preparation was so accurate that trees in small woods were reduced to matchwood, and a widespread network of barbed wire was blown into an awful tangle. The French assault was launched in face of incessant fire from hundreds of German machineguns hidden in strong emplacements.

Successful Minor Enterprises.

LONDON, July 13, 1.55 P. M.
A British communique says:—English and Australians yesterday carried out successful minor enterprises in the neighbourhood of Vieux Derquin and Morris taking ninety-nine prisoners and a few machineguns. Our casualties in this sector during the past few days have been exceptionally light. We raided the enemy northward of Hamel, taking twenty-two prisoners. We repulsed a raid northward of Metren. Hostile artillery was active opposite Beaumont Hamel and in the Strazeele and Loos sectors.

4000 ENEMY AEROPLANES**DESTROYED.****In One Year by the British.****The British Lose a Thousand.**

London, July 14.
The Press Bureau states that during the year ending 30th June on the west front alone, the British destroyed 2150 aircraft and drove down, 1083, while the air force in conjunction with the Navy shot down 423. During the same period 1094 of ours were missing and also 92 working with the Navy. From April to June on the Italian front the British destroyed 165 machines and drove down six. Thirteen British were missing. At Salonika from January to June we destroyed 21 and drove down 13. Four British were missing. From March to June in Egypt and Palestine, we destroyed 21 and drove down 15. 10 British were missing. The British therefore during the year brought down over four thousand aircraft while our missing slightly exceed one thousand.

Italian Front**Retreating Enemy Dispersed.**

LONDON, July 13.—9.35 P. M.
An Italian official communique says:—We repulsed an attack southward of Salsorosso. We maintain contact with the new enemy line northward of Semeri. We dispersed retreating enemy columns northward of Berat. Prisoners taken since 6th July exceed eighteen hundred.

Advance Continues.

London, July 13.—2.50 A. M.
A French eastern communique says:—The advance in Alban's continued on both banks of the Devoli. Mount Komjani on the right bank was captured and the mountainous region on the left bank between the Devoli and Tomorica was cleared except a hill commanding the confluence, where the enemy is resisting. Over four hundred prisoners have been taken.

Great Political Effect.

LONDON, July 12.
ROME.—The Italian advance in Albania with French assistance in the centre, Greeks on the right flank and British naval support, is producing a great political as well as military effect throughout the Balkans. All oppressed Austrian nationalities are anxious to join the fight. The latter declare that Austria is the "Achilles' heel" of the enemy alliance, and if the Allies succeeded in attacking this vulnerable spot, the whole Austro-German compact may collapse like a pack of cards.

Enemy's Heavy Losses.

LONDON, July 12.
The Allies' captures in Albania hitherto are sixteen hundred prisoners and six guns. Enemy losses have been very heavy.

Indian Telegrams.**FROM OUR OWN CORRESPONDENTS****(BY WIRE.)****Calcutta****Calcutta Leaders' Conference.****SCHEME APPROVED.****Modifications to be Suggested.****Authors Thanked.**

CALCUTTA, July 13.
In the hall of the Indian Association a Conference of influential men was held in Calcutta on Wednesday last, the Hon'ble Mr. Surendranath Banerjee presiding. Among those present were Sir Krishna Gupta, Raja Kishori Lal Goswami, the Hon'ble Rai Bahadur Mahendra Nath Mitter, Sir Vinoda Mitter, Principal Heramba Maitra, the Hon'ble Rai Bahadur Debendra Chunder Ghose, Sir Devanarad Sarbadhary, Sir Rajendra Nath Mukherjee, Sir Nilratan Sarker, Mr. J. Chaudhuri, Mr. J. N. Roy, the Hon'ble Provack Chandra Mitter, Mr. Satyananda Bose and Mr. D. C. Ghose (Assistant Secretary of the Indian Association). The following resolutions were adopted:—"That while reserving its opinion on details this Conference welcomes the reform scheme presented by the Right Hon'ble the Secretary of State and His Excellency the Viceroy as a real and definite stage towards the progressive realization of responsible government in India and regards it towards the creation of a sisterhood of self-governing states with a central government responsible to the people and representing the interests of India on equal terms with a self-governing unit of the British Empire."

ప్రజాభిప్రాయములు

విశేషములకు సూచన.

సామవారము సేవకుడు ప్రకటింపబడినది. చింతింపబడినది. — సంపాదకుడు.

I

వెంట్రుకగడ బాంచి బోయ్ ఆఫీసు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంపాదకుడు

అయ్యో, యధృతముల ప్రవేశించిన వారికిగాని, వారిని దురుద్దేశముతో గాని, వచ్చుచున్నట్లుగా విచారించి చూచుచున్నది. ఆఫీసుకు బట్టాడూ బంట్లూ లేకపోయినను కృష్ణాబిల్లులో కోసపాడు, కొన్ని పాడు, వానపాడు, కల్య పాడుల లేనందు, వింతలపాడు మొదలగు గ్రామముల తరఫు వల్ల మా ఆఫీసునుంచి బట్టాడూ అగుచున్నది. బంట్లూ లేని కారణమువలన నందరకు చాల యిబ్బందికరముగనున్నది. ఆధికారులు చుట్టపట్ట గ్రామములను కలిపి బట్టాడూ జవానను చేయుదురని నడంతిగానున్నది. త్వరలో బంట్లూను దయా చేసి మా కష్టములను తొలగింపగ ప్రార్థింతులు.

వెంట్రుకగడ.

పురవాసి.

II

సెకండ్ గ్రేడ్ పీడర్లు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంపాదకుడు.

అయ్యో, ఈ రాజధానిలో డిస్ట్రిక్టు మేజిస్ట్రేట్లను ప్రతిష్ఠలములలోని సెకండ్ గ్రేడ్ పీడర్లందరూ బార్ ఎంట్రీయేషనులందు మొదలగు నన్నును ఉండకపోయినను, మొదలగు నన్నుయెడల మొదలగు పదవిని పదవికోరుండను, మామూలు కార్య నిర్వాహక కర్మముల సేకండు గ్రేడ్ పీడర్ల సంఘము జోకదానిని ప్రస్తుతము కొంతకాలము వరకైనను ఏర్పరుచుట అవసరమని తోచుచున్నది. ఆఫీసులముల సేర్వీసుల ప్రసే దెట్ల పీడర్లు వారి చిరునామాను యీ నెల 16 తేదీ తెలిపిన వో వారిలో సంఘమును గూర్చి కరెస్పాండెన్సు జరుపబడును. సంఘముల సేర్వీసుల కారణమన విషయములను తెలిపినయెడల ఆలస్యములేక పనిజరుగునని నమ్ముచున్నాను.

ఏలూరు

బుర్రా విజయరామయ్య.

పీడర్లు.

III

కొన్ని సంతకములు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంపాదకుడు:

అయ్యో! ఇందు క్రింద బొందుపఱచిన విషయముల తమ ప్రతికరములను బ్రచురపఱచి తమ ప్రతికా పాతకులవద్ద నుండి సహాయక ప్రమాణములతో ప్రత్యుత్తరములను బొంది తమ ప్రతికరములను ద్రించి నా కృష్ణాబిల్లు బాట్రులు కావలయునని వేడుచున్నాను. (1) వైశ్యులకు 'కోమటి' శిల్పమెట్లు కలిగి. పేరీశిల్లుయొక్కరు. వారు యేవాటిలో చేసినవారు. కోమట్లు, తిరువాంతురు, కొడగుయ్యగు చేశములందును చేవాలములలోనికి రాకుండ నిషేధించుటకు కారణముమి? వైశ్యులకు తెలియ? (2) "మాలమడిక లోగి జంగమ" అను వాగ్యోక్తియందు జంగమ వారిని నీచవాటిలో చేర్చుటకు కారణమేమి? (3) సారే బాండ్రవారికి సంబంధ బాంధవ్యములున్నా? (4) కేళ్యసంతతివారు యేవాటిలో చేసినవారు. చేరవాటియొప్పి త్రిక కారణమేమి? (5) వెలమలలో యెన్ని తరములు. గూనవెలమలు యెవరు.

ఈ యెదు ప్రశ్నలములకు తగుమైన జవాబుల నిచ్చి నా చిన్న సంతకముల దీర్చి ప్రార్థించుచున్నాను. కే. నారాయణ రావు. ఆంధ్రప్రదేశ్. జూలై 9. సంఘసంస్కరణాభిలాషి.

IV

హిందూత్వ ప్రతికా సంపాదకత్వము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంపాదకుడు

అయ్యో, నేను మూడుమాసములనుండి కొందరినాచోయ్యో ముతో హిందూత్వ ప్రతికా సంపాదకత్వమును వహించుచున్నాను. నామిగులకు తెలిసియే యున్నది. ప్రతికాప్రచారము యొక్క మూలములను విషయముల నామన నాచోడి. వికారలగు మున్నంగి లక్ష్మీకృష్ణారావు, దుర్గి లక్ష్మీరావు, గార్లకుడు, టి.ఎ.కృష్ణ తదితర ప్రాంతములకు కొనుగులకును గుమారు పనిదినముల క్రిందట నేను హిందూత్వ ప్రతికాలో సంబంధమును పదవి కోసినవని వచ్చినదిగనుక ఆప్రతికరములకు ముఖ

పత్రికా ప్రకటింపబడుచున్న విజ్ఞప్తికింద నా సంతకమును తొలగించవలసిన దని శిక్షింపబడినది. ఈ సారి హిందూత్వ ప్రతికాలో దిగి శిక్షింపబడినది. నాలుగుయెడలను లబ్ధి చేయండి. తిరిగి నిన్ను నే యచ్చటికి వచ్చితిని. ఈసారి హిందూత్వ ప్రతికాలో ఆలస్యముగ జేయబడినది. మాత్రము గదా ముఖ్యత మునై విజ్ఞప్తియే దాని క్రింద నాచేరును మరల ముద్రింపబడి యున్నది. ఆ కారణమున నేనియు త్వరమున ప్రాయశఙ్కనీయమైనది. ఈ సందర్భములకు కూర్చున్నందున నాకెట్టి సంబంధమును లేదు. "నాయకత్వము ప్రాప్త్యంతరీకర్యము" మున్నగు విషయములపై ప్రాయశఙ్కనీయ సంపాదకత్వ ప్రాంతముల వో నే నేకభవింపజాలను. నాకు సంబంధములేని సంచిత ప్రమాదవశమున నాచేరును ముద్రింపబడి యందుటవలన అందరి యభిప్రాయములు నాదికాని నామిత్రులకు మనవి చేయుచున్నాను. శిక్షింపబడిన బుద్ధి ప్రాప్త్యముగ నిట్లు ముద్రించి యుండవలసి చేతలంచుచున్నాను. సందర్భవశమున విధితక యీ లేఖను తమకు ప్రాయశఙ్కనీయమైనదిగానుక తమింప నేడు చున్నాను.

ఏలూరు.

దేవులపల్లి-స్వామిశాస్త్రి.

జూలై 12.

V

ఆంధ్రప్రదేశ్ కళాశాల.

బాలభట్టాద్యము ప్రారంభము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంపాదకుడు:

అయ్యో, కొలదిదినములక్రిందట మన తెలుగు ప్రతికరములందు నేమూరి వారాయణమూర్తిగారిచే బాలభట్టాద్యమును గూర్చి ప్రాయశఙ్కనీయ వ్యాసము నెల్లరును జరిపియేయుండురు. కాని మనకు ప్రస్తుత పట్టి యధ్యయముయొక్క ప్రాముఖ్యతను గ్రహించి కర్తవ్యముహించి కృషి గడంగువారు బహు కొద్దియందెరు కనబడుచున్నారు. ఎల్లరు నిట్టి యధ్యయమువలన యుపయోగముల పరికించి వెంటనే తీసివేయు చేరదాని యుద్దేశములకు తగు వ్యాసన మొనగలయును.

మనజాతు సన్మాన్య వ్రక్షాదై భూలోకమున కీర్తిసంపాదించుటగాని, స్వలాభాచేషుడై పౌఖ్యము ననుభవించుటగాని రాజవాట బాలభట్టాద్యము. విద్యార్థి యాలోగ్యవంతుడై దేవాబుద్ధి జలములు సంపాదించుటగాని, గృహస్థుడై చక్కని స్వతంత్ర్యోన్యోగమును సంపాదించి యాబుద్ధిలతో సుఖజీవనము గడపుటగాని బాలభట్టాద్యము కేవలము విద్యార్థము. నిజమగు పరోపకారబుద్ధితో జీవనము గడపి జ్యోతిషాభివృద్ధి గావించుకొనుటకు ముక్తిహస్తము బాలభట్టాద్యము కేవలము. మాతృభూమికి నిజమగు పుత్రుల మనవించుకొనుటకు అవసరమగు విద్య బాలభట్టాద్యము. నేయే! జాతీయవిద్య యందు ముఖ్యభాగము బాలభట్టాద్యముననుండెంత మాత్రము పరిశ్రమోక్తిలేదు. ఇదికాదర సేవకులకును, కుటుంబ సేవకులకును, దేశ సేవకులకును, దైవ సేవకులకును గూడ నత్యంతోపయోగమగు శిక్షణము. కావున వెద్యలను పిన్నలను, ముఖ్యముగ పదునెనిమిదవద్ద లోనగు బాలురును, బాలికలును, యీ యధ్యయముయొక్క, నిజోపయోగముల గ్రహించి వెంటనే శిక్షణ నారంభించెదరని నమ్ముచున్నాను.

జాతీయోద్యమము లన్నిటినుందును, ముందంజవేయు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల యీ బాల భట్టాద్యమునందును నెనుకబడలేదు. బాలభట్టాద్యము మీ కళాశాలలో క్రిందటి వాక్యమునుంచి ప్రారంభింపబడినది. మొదటిదినము సాయంత్రము సరి గా 5-30 గంటల వరక కళాశాలలో విద్యార్థులును, ఉపాధ్యాయులును వ్యాసము యా ప్రదేశమున సమావేశమై యచట వాక్యమున నే గురువును జాతీయపతాకము చుట్టును వలయాకాముగ భక్తితో నిజమబడిరి. అప్పుడు సంగీతోపాధ్యాయులు హార్మోనియ నామ యిందునుండ కళాశాల విద్యార్థులు మువ్వర కంఠమాదిగీతమును బాడిరి. కీర్తనము ముగియున నే ఎల్లరును నేలపై గూర్చుండిరి. అప్పుడు చిల్లర శ్రీనివాసరావుగారు బాలభట్టాద్యమును గూర్చి బాలలకు మున్నుతెలిపి నవనవసించిరి. తరువాత బాలలచే "Blind Sentry" అను ఆటను ఆడించిరి. అనట తేనె పిన్నలను వెద్యలగునాడ నీయాటయందు యమితోత్సాహమును జూపిరి. ముఖ్యముగ నాచాయణమూర్తిగారు నా మహానందముగాను క్రింద గంటలు కట్టుకొని బాలలకా యటలోని చురతొక్కరమును గనబరచింపును జూచువారికి గలిగిన యానందము కష్టపాతీతము. బాలభట్టాద్యమునకు మూలబీజగు యుపాధ్యాయ బాలర యైవనవ్యయ యీ దినమున విశదముగ గన్పట్టెను. నాటితో బాలభట్టాద్యము

నం చెల్లరకును యమితోత్సాహమును నానందమును గలిగి యాంధ్రదేశమున నీ యధ్యయమునకుగల భవిష్యత్తును వేన్నోళ్ల చాటెను.

బందరు యువకు లెల్లరును తరుణమును బోగొట్టుకొనక వెంటనే శిక్షణకు గడంగి దేశమునకు తగిన పుత్రులనిపించుకొనుటకు యత్నింపబడినది. సుఖపురుని నమ్ముచున్నాను.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కళాశాల } వా. వేంకటసుబ్బారావు }
బందరు. } బాలభట్టాద్యమును.

VI

"తాత; అవ్వ"

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంపాదకుడు:

అయ్యో, ఇటీవల కృష్ణాబిల్లులోను నెల్లూరు జిల్లాలోనే ఆత్మకూరు నందును లూటీలు జరిగినట్లు తమ ప్రతికరముల ప్రకటింపబడియున్నది.

ఈ లూటీ లిట్లుండ కొన్నిచోట్ల "రామదండు" అని ఒకయుండి జనమంతయు మరీయొక యురికిపోవుట భజనలు చేయుట ఇట్టిచోట్ల ప్రక్కన జరుగుచున్నది. ఇద్దరములు కలరా పూరుర మెండుగనున్నది.

మీరు మిక్కిలి "తాత అవ్వ" వస్తారని యొక పుకారు నెల్లూరు ప్రాంతములలో యూరూగ గలిగియున్నది. ఎవరో ఒక "తాత"యొ ఒక "అవ్వయు" అర్థ రాత్రిమున ఇంటింటికి వత్తురని, ఇంటి వారిని నేడలనో విలుతురనియు ఇంటివారు పలికన యెడల తక్షణమే మృత్యువు తీర్పులైన యాపదయే సంభవించుననియు "అవ్వ తాత" వాటిపోవువరకు గుక్కరి మిక్కిలి మనకుండ యుండవలయునని ప్రతివారూ శిక్షింపబడుచున్నారు. "అవ్వతాత" ఒకరింటికి రాకుండ జేయుటకోకులభ్యమైనదివోపాటుము నేకరో నుచుకొట్టు గనిపెట్టిరి. ప్రతియింటి వాటిను ఒక ప్రక్కన వైష్ణవ చిహ్నమున నామము (బొట్టు)ను మరియొక ప్రక్కన పసపు కుంకుమ బొట్టును పెట్టినయెడల ఆ పురాణ దంపులూ యింటిలోనికి రారుట. వింతజూడ గోరువారు నెల్లూరివిధులలో బోయిన, ప్రతియింటివాటికు నామ మొక ప్రక్కన పసుపు కుంకుమ యొక ప్రక్కన జూడగలరు. అందులో గొందరు వేపాకు లేక వేపాకు ఇతర ఆకులు కలిపి గాని పచ్చని తోరణములు గట్టుచున్నారు. వైష్ణవచిహ్నము భయవిభంబని యెరిగి ఆం దెరియనుష్ఠ్యముచే వెలియని దుర్బగులు, తెంగలి నామమును వడలి నామమును గూడ తెట్టి యున్నారు. గొందరు నామమునొక పసుపు కుంకుమ పసుపు కుంకుమమీద నామమును ఈవిధమున చిత్ర విచిత్రములు జరుగుచున్నవి.

నీలివైరు చక్కగ పడెనని యెడలను లేక తొట్లలో వేసిన నీలియాకు రసము లెస్సగ రానియెడలను అందుకు దోహదముగ నిల్లు నీలివార్తలు పుట్టించుట గలగని నెద్ద వయసువారు వినియుందురు. నీలికిట్లు ఆపదసంభవించినట్లు ఎవ్వరు అనుకొనుటలేదు. ఈ "యవ్వతాతల" కర్తవ్యమయ కలము. బహుశః తిన్నులు ఈ వేరువెట్టుకొని కులభచార్యములకు ప్రోవజూచిరి కావోను. పలికన వత్తున్న భయము వో యింటివా రూరకయుండ ఈ నిశ్శబ్దభ్యాసము యథా సుఖముగ ఈ ప్రితాధ్యాయ పెరవేర్చుకొన గలుగుదురు. రక్షక పూర్వక మీవిషయము జాగ్రత్త గనుంచవలయును.

నెల్లూరు పురవాసి.

READY FOR SALE.

One crude oil engine, 60 Horse power, Ruston maker, with complete Rice mill machinery which can work 400 bags daily Apply for full particulars to:-

Messrs. A. Subrahmanyam Sons, Land-Lords, and Proprietors, Gudivada.

మలయ చందనము

(1251) వెంగళమునకు తువారము. మందు పుచ్చుకొనుచున్నట్లు ఎవరికిని తెలియదు. పల్కెము లేదు. పిచికారి యెన్నిగు కనబడితేల పనిలేదు. రుచ్యమైన మా నూలయందడము ఎలావు, తెలుపు, పచ్చ అను మూడు పదముల వెంగళమును మూడు పూటలలో మా సెను. దీక్షి-1-కి 2-0-0.

గంధర్వపార్థసీ, రాజుచంద్రి.

కాళియుక్తి సంవత్సరాది సంఘిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది.

పింగళి సంవత్సరమున జరిగిన దిగ్విజయోత్సవము చరిత్రమును, అధ్యాత్మిక, ప్రాచీన, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేష విషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసభాష్యమును, దర్శనీయములగు మహాభాష్యముల పటములును ఇతరములైన, చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడి సిద్ధముగ నున్నది.

కాగితముల కలెక్షన్ తేజీ కాగితములపై ప్రతులు ముద్రింపబడి యుండుటవలన వలయునగు ఖర్చునే వ్రాసికొను టుచుండును.

అంధ్రదేశపుత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	రూ 2-0-0
అంధ్రసంవత్సర	0-8-0
అంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, తేజ దినపత్రిక 3 మాసముల చందాదారులకు	0-12-0
	1-0-0

అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాక్షధము

తామరలైలము	గజ్జికలైలము	మోహినీలైలము
డబ్బీ 1-5 0-6-0	డబ్బీ 1-5 0-4-0	సీసా 1-5 0-12-0

అమృతాంజనము డిప్ 6, తంబుశెట్టి పీఠి మదరాసు.

బాదాపీడితులకు వరము: ఐనోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి

సావంతుని వనోపదేశ సారసవరిల్లా

అపరిమిత రక్తములన జరించు శాస్త్రములకు కీర్తిమణి వంటిది. మరుపులను, మచ్చలను, గుండములను తురింపును, ప్రాంతివ్యులను అన్ని విధములన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తమృతకారిణి (22)

కావధిసార్వభౌమ గుణ మిచ్చుట నిష్పంత్యము, సహజమైన మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన రోగములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును శాస్త్రసంబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. శరీరాంగ్యమును గలుగజేయును. 16 రోజులవరకు మందులకు 4 టైప్స్ బుడ్డిలో అమృతము.

ప్రొఫైటరు:— పి. డి. సావంత్, 144, ఫనస్వాడి, నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi, No. 144, No. 2, BOMBAY.

వికటాపాలిని ప్రశంస

ఇది కన్నెలకంటి అపారాయ విరచితము.

రూ 0-4-0 టైప్స్ అంధ్రము.

అంధ్రపత్రికాకార్యాలయము 7, తంబుశెట్టి పీఠి, మదరాసు.

అంధ్ర సర్వకళాశాల...విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయశ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే

వ్రాయబడినది. రూ 0-4-0 టైప్స్ ప్రత్యేకము

మీ బాయిలరు

విశేషకాలము పనిచేయవలెనన్న "ఇంగ్లీషుబాయిలరు కామ్యూజిషన్"ను యుపయోగింపవలయును. దాని సహాయముగల బాయిలరు శ్రుద్ధువల్ల పొక్కులు పొక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక ఔల్ ట్లిట్టుకు చక్కని మెరుగు నిచ్చును; ఆవమునున్న గొట్టములనున్న శ్రుద్ధు పట్టుకుండగను శుభ్రముగాను నుంచును. ఈ కామ్యూజిషన్ యుపయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి బాయిలరు చెడిపోకుండ ఎప్పటి కప్పుడు శ్రోతవానివలె నుండును.

దానియొక్క యుపయోగమును గురించియు సలహాను గురించియు అసలు యేజెంట్ కే వ్రాయవలయును

5 గాలనులుగల రము 1-కి రు 26-0-0

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు వరుక్కు,

తపాలపెట్టె నెం 553 రు

389

మదరాసు

(వై కామ్యూజిషన్ గోరునప్పుడు ఈ పత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము)

మన రాజనకును, మన దేశమునకును సహాయపడుడు.

మన దేశముయొక్క నైజికసాధన సంవత్సరము

అభివృద్ధిని జేయుడు. వ్యవసాయము మన ముఖ్య వృత్తి గాన, మా పద్ధతున్న రసాయనశాస్త్రము వనుసరించి చేయబడిన ఎరువు నుపయోగించి వ్యవసాయమును అభివృద్ధి చేసికొనుడు. భాగ్యపు పంటను ఎక్కువపండించు ఎరువు హెండ్రెడు వెయ్యిలుకు 7 రూపాయలు.

(1) హిందూమాతి	5-4-0	హెండ్రెడు వెయిట్
(2) ధాన్యలక్ష్మి	4-0-0	"
(3) మంచిపొన్నెట్ (సాధారణం)	1-0-0	"
ఎరుక యువు	4-8-0	"
చవును ధ్వంసముచేసి		
సారమును కలిగించునది	5-0-0	"
గుండజీన తెలకపిండి ఎరువు	4-0-0	"
మంచి బలం కలుగజేయు ఎరువు	4-8-0	"

భూమిని పరీక్షించి తగిన ఎరువును సప్లయ చేయువారము. వలయునగు వివరములకు ఈ క్రిందివారికి వ్రాసిన తెలియును.

ది స్వదేశీ ఇండస్ట్రియల్ లిమిటెడ్,
(962) కంజీవరం.

అమృతార్ణవ అవతేన్యము.

ఈ అమృతము రక్తములకు శుభ్రత చేసి వీర్యమును మోచిం చి బలమును కలిగించి యున్న శరీరము చేసి చేతి కాశి మంట పోగొట్టును. మెదడును చల్ల చేసి శరీరమునకు శ్రేణువును కలిగించును. దీర్ఘత్వము, శ్రేణులు, శలవోచ్చి, రొమ్ముబొప్పి మొదలగు దానిని తగ్గవక నివారించును.

219 అర్ధపాకు డబ్బీ 1-5 రు, 2-0-0.

వైద్యశాస్త్ర మునిశంకర్ గోవింద్,

ఆరంకన్ గ్రామ పోస్టాఫీసు, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

501 పాశ్చాత్య వేంకటాచల 504

పండితులవారి సిద్ధాక్షధములు.

లోకానుమార కస్తూరిమాత్రం నిర్వహణను వరికింపును.

ప్రతి పత్రికమునకు లక్షలకొలది సీసాలు విక్రయం జరుగుచున్నది.

ఇండియావారు మాత్రమే 3 క; అయ్యి, దివోదా, మలియట్టెట్, గోనా, పీజి, ఐలెండ్, కుష్మాభికా, మున్నులు ప్రత్యేకములగుట మొదల నీ సిద్ధాక్షధమును, ఉపయోగించు చున్నారు.

మనోభాగము "విశేషము" లోకానుమార" కన్నా మృతం సీసా మీ యంటి సున్ను పేడల, మాటికి వైద్యుల సమయమును, నిరసించి, మొదల పట్టుకొనుట తప్పిపోవును.

శరీరము, శరీరావయవము, అక్షరము, పాశ్చాత్యవాతము, జ్వరము, మాంద్యము, మలబద్ధకము, దగ్ధ, గజముబొప్పి, బలహీనత, అసారోగ్యము, చెడ్డనీటిగుండ గలుగు వికారము, దిగ్బలిష్టతల అగు జ్వరము, దగ్ధ, వాయువు, మర్మము వేరక లోగములును, ఈ సిద్ధాక్షధ కేవలమే వాక్యరహితంగా పోయి గుణము గలుగును.

వైద్యకాలలో మనోవిధము లగునట్టియు మదయోగక రములగు 3 రూపక మాతికలగుండేను యావద్దేశములకు ధయోతు చేరదును.

విస్తృతమైన యావద్దేశములకు, ప్రతి సీసాకుండును. అందుకు మాతి తీసికొనవలెను.

అనుపానపత్రము, ప్రతిసీసాతో గూడు యుండును. శరీరమృతమును సీసా 4 భాగాలు, మృతము.

3 సీసాల పోషకాంశ తెల్పిందికొడ

అనుపాన పత్రము

13. పోషకాంశము 0-2-0

28. పోషకాంశము 3-0-0

సమస్తరోగములకు మూల్య అయిత్య

కొడు సిద్ధాక్షధముల వివరము.

వివరము:— శ్రీ సీతారామవైద్యశాల, మైసూరు

